Izcilākās sieviešu personības Vjetnamā

LU Āzijas studiju nodaļa
MSP Orientālistika
Laura Zātiņa
lk10097

Saturs

1. Sieviešu sociālais stāvoklis Vjetnamas sabiedrībā vēsturiskā perspektīvā un mūsdienās
2. Sievietes reliģijā - dievietes, dievišķās būtnes
   2.1. Jaunkundze Au Co
   2.2. *Dao Mau* jeb "Mātes ceļš"
   2.3. Princese Lieu Hanh
   2.4. Četras pilis *(Tu Phu)*
   2.5. Princese Tien Dung
   2.6. Bodisatva Quan Am
1. Valdnieces un ietekmīgākās politiskās darbones
   3.1. Māsas Trung
   3.2. Jaunkundze Trieu *(Ba Trieu)*

3.3. Duong Van Nga
3.4. Bui Thi Xuan
3.5. Imperatore Nam Phuong

4. Dzejnieces
4.1. Doan Thi Diem
4.2. Ho Xuan Huong
4.3. Xuan Quynh

1. Sieviešu sociālais stāvoklis Vjetnamas sabiedrībā vēsturiskā perspektīvā un mūsdienās

Saskaņā ar Nacionālās sieviešu attīstības komitejas datiem Vjetnamas sievietes veido 50,8 procentus no Vjetnamas iedzīvotāju kopējā skaita un apmēram 70 procentus no valsts darbaspēka. Dzīves ilgums Vjetnamas sievietēm ir 73 gadi, salīdzinot ar 71 gadu vīriešiem, uzrāda komiteja, atzīmējot arī to, ka katrai vietējai sievietei ir 2,1 bērns, kas ir zemāks nekā vidējais rādītājs 2,7 Dienvidaustrumu Āzijā.

Vjetnama savulaik bija matriarhāta zeme, un vēstures griezumā ir liels skaits izcilu sieviešu varoņu. Sievietes spēlēja lielu lomu Vjetnamas karā. Viņas kalpoja kā kaujas karavīri un paveica lielu darbu pie komūnām, rūpnīcās un mājās, kamēr vīrieši bija kaujā.

Sievietes nekad nav uzskatītas kā ‘vājais dzimums’. Arī pie lauku darbiem bieži vien sievietes strādāja smagāk kā vīrieši. Daudzām pat piederēja lauku viensētas, rūpnīcas un citi uzņēmumi; kā arī ģimenes budžetu savās rokās turēja tieši sieviete- gan lauku rajonos, gan pilsētās.

Izņemot dažus ierobežojumus attiecībā uz īpašumiem, kas bij rezervēti senču pielūgšanai, tomēr sievietes pie mantojuma tiesībām ieņēma tādas pašas tiesības kā brāļi. Arī šķirtenēm vai atraitnēm precoties atkārtoti, tika saglabātas viņu īpašumtiesības uz laulības laikā iegūto kustamo/ nekustamo mantu.

Tomēr dēļ tā, ka sievietes vēsturiski ir strādājušas vienlīdz smagu darbu kā vīrieši, tas iespaido sieviešu dzīvotspēju mūsdienās Vjetnamas sabiedrībā. Sievietes turpina smagi strādāt gan rūpnīcās, gan tirdzniecībā, gan pārtikas sektoros, u.c. Tā kā viņas sevi ir pierādījušas kā labu un atbildīgu darbaspēku, sievietes labprāt tiek pieņemtas darbā. Tikai bieži vien viņu atalgojums ir mazāks kā vīrietim, darot to pašu darbu un ir bieži gadījumi, kas saistās ar seksuāla rakstura uzbrukumiem darba vietās pret sievietēm.

Arī samilzusi problēma ir sievietēm, kuras ir grūtnieces vai atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā. Lai gan pēc likuma, tām ir tiesības saņemt līdz pat 6 mēnešu garu atvaļinājumu, daudzos gadījumos pašas sievietes nezin par šādu iespēju un atgriežas darbā drīz pēc dzemdībām, lai nezaudētu darbu. Dažas kompānijas pat slēdz ar sievietēm īstermiņa darba līgumus, kurus ir iespējams lauzt uzreiz, kad uzzin, ka sieviete ir palikusi stāvoklī, pat neizmaksājot tai kompensāciju un atstājot bez iespējas saņemt maternitātes pabalstu. Un Vjetnamā arī īsti nav struktūras, kas nodarbotos ar šo sieviešu aizstāvību pret netaisnīgiem darba devējiem.

Tāpēc Vjetnamas valdībai ir iesniegti izskatīšanai vairāki grozījumi sieviešu tiesību paplašināšanai gan no Vjetnamas sieviešu aktīvistu puses, gan pat no ārzemju piesaistītiem speciālistiem, kas labprāt dalās ar citu valstu pieredzi šajā jautājumā.

Tomēr jāatzīst, ka tradicionālo uzskatu par sievietes lomu un vietu sabiedrībā, kas Vjetnamā ienāca līdz ar konfucionismu, ir grūti izskaust.

Konfuciānismam nostiprinoties Vjetnamas sabiedrībā, tas arī pakārtoja attiecīgi attiecības starp skolnieku un skolotāju, padoto un augstāk stāvošo, starp vīru un sievu, bērniem un vecākiem, utt. Kas savukārt apspieda sieviešu tiesības, pašām pieņemt lēmumus; viņu dzīve bij pakārtota vīru lēmumiem un pilnīgai kontrolei.

Konfuciānisms paredzēja trīs pakļaušanās līmeņus, sekojoši:

- līdz iziešanai pie vīra, pakļauties tēvam kā meitai;
- pēc iziešanas pie vīra, pakļauties vīram kā sievai;
- vīra nāves gadījumā, pakļauties savam dēlam.

Daudzviet lauku rajonos vēl joprojām valda tradicionālais uzskats par to, ka galvenais ģimenē ir vīrietis. Vairākām radnieciskām ģimenēm dzīvojot vienā namā, kopējais ģimenes galva būs vecākais vīrietis, aiz viņa šo godu manto viņa vecākais dēls. Tikai pēc rietumu ietekmes un tradīciju ienākšanas Vjetnamā, sievietes vairāk sāka apzināties sevi un cīnīties par savām tiesībām. Līdz ar rietumiem ienāca rokmūzika, dažādi ģērbšanās stili, publiski tika pārrunātas tēmas par seksualitāti un seksu, un citas tēmas, kas pirms tam nebija pieņemts. Sabiedrība kļuva atvērta jauninājumiem un daudz ko ieviesa arī savā ikdienā, iespaidojoties no rietumiem.

Izmantotā literatūra

1. **Hays Jeffrey.** Women In Vietnam: Traditional Views, Advances And Abuse. http://factsanddetails.com/southeast-asia/Vietnam/sub5_9c/entry-3390.html#chapter-3 , 2014. [skatīts 10.02.2020.]
2. Vietnamese religion: Confucianism in Vietnam. https://www.vietnam-culture.com/articles-112-16/Confucianism.aspx , 2020. [skatīts 27.02.2020.]
3. Vietnamese Family and Social Culture. Vietnamese Culture Values. https://www.vietnam-culture.com/articles-101-6/Family-and-Social-Culture.aspx , 2020. [skatīts 27.02.2020.]
4. Jornal of vietnamese studies. George Dutton. Beyond Myth and Caricature: Situating Women in the History of Early Modern Vietnam. 5 lpp. Vol. 8, No. 2. University of California Press. 2013. [skatīts 27.03.2020.]
5. **Mai Bui.** Vietnamese Traditional Gender Role. https://www.itourvn.com/blog/vietnamese-traditional-gender-roles , 2020. [skatīts 22.05.2020.]
6. Why Women Workers are Struggling to Seize their Rights. https://www.kenan-asia.org/women-workers-rights/?gclid=CjwKCAjw_LL2BRAkEiwAv2Y3SdGyWTaJm2nU-KqhXULhYJE9JJTPmFAAtGSNoX4r8qv6lT_4lU7AoBoCMfgQAvD_BwE , 2019. [skatīts 26.05.2020.]

2. Sievietes reliģijā- dievietes, dievišķās būtnes

2.1. Jaunkundze Au Co

Kā leģenda stāsta, jaunkundze Au Co bija nemirstīga kalnu feja, kura apprecējās ar pūķu valdnieku Lac Long Quang. Viņai piedzima 100 olas, no kurām 7 dienu laikā tā arī esot izperējusi 100 puikas, kas ir vjetnamiešu priekšteči. Kādu dienu pūķis ir vēlējies atgriezties savās dzimtajā smājās- jūrā, tāpēc vecāi savā starpā sadalīja bērnus, paņemot katrs pa 50 sev. Au Co atgriezās savās mājās kalnos, paņemot līdzi savus puikas. Viens no tiem bija Hung Vuong- nacionālais varonis, kurš mācīja Vanlang ciltij- vjetnamiešiem- kā pareizi dzīvot.

Pētniekiem liekas dīvaini, ka leģenda runā tikai par 100 dēliem, bet nav meitu. Jo tālāk sekojot vēsturiskajiem notikumiem, Hung Vuong ir bijuši gan dēli, gan meitas.

Au Co esot bijusi skaistga meitene, kas devos palīdzēt visiem, kam bija slikti ar veselību, jo viņa esot pārzinājusi medicīnu. Pati meitene esot dzīvojusi augstu kalnos. Kādu dienu, steidzoties palīgā kārtējam sasirgušajam, meiteni ceļā pārsteidzis briesmoni. Viņa nobijās no tā un, cenšoties aizbēgt, pārvērtās par dzērvi un mēģināja aizlidot. Lac Long Quang bijis netālu un izdzirdot jaunās sievietes bļāvienus, devies tai palīgā. Pagrābis lielu akmeni un tā nositis briesmoni, izglābjot Au Co dzīvību. Kad meitene apstājās, lai redzētu savu glābēju, tā uzreiz esot iemīlējusies viņā. Drīz sekoja grūtniecība un 10 olu perēšana. Lai gan viņu mīlestība bija stipra, tomēr katrs no mīlniekiem ilgojās pēc savām mājām, tāpēc, sadalījuši bērnus, atgriezās savās mājās. Šī leģenda ir plaši izplatīta Vjetnamā.

Au Co ir kļuvusi par graudu audzēšanas simbolu (rīsu audzēšanas un zīda aušanas iniciators).

Pēc citiem vēsturiskajiem vjetnamiešu avotiem Au Co bija imperatora Ai meita (imp. Ai ir Shennong pēcnācējs). (Shennong ir mitoloģiska ķīniešu dievība ķīniešu tautas reliģijā un tiek uzskatīta kā aizvēsturiskās Ķīnas mītisks gudrais valdnieks.)

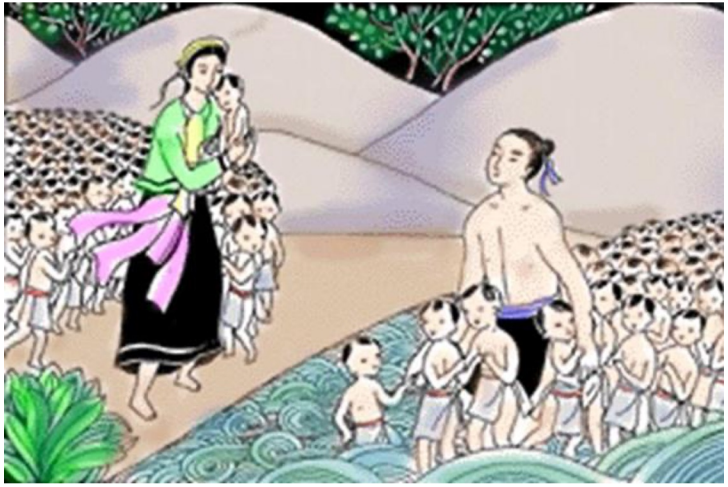

Izmantotā literatūra

1. Au Co. https://en.wikipedia.org/wiki/%C3%82u_C%C6%A1 , 2019. [skatīts 26.03.2020.]

2. **Leeming David Adams.** Creation Myths of the World: An Encyclopedia. Second ed., vol.1, parts 1-2. 270lpp. ABC CLIO, LLC. Santa Barbara, Kalifornija, ASV. 2010. [skatīts 26.03.2020.]

Izmantotā literatūra- attēli

1.Mythical Women of Vietnam. https://www.vietvisiontravel.com/post/mythical-women-of-vietnam/ , 2020. [skatīts 26.03.2020.]

2. **Dennis Davis**. Au Co The Fairy Princess, The Dragon Lord Lac Long Quan, And The Water Culture. https://theconstantepicurean.com/au-co-the-fairy-princess-the-dragon-lord-lac-long-quan-and-the-water-culture/ , 2019. [skatīts 26.03.2020.]

3. Lac Long Quan & Au Co. https://en.wikipedia.org/wiki/%C3%82u_C%C6%A1#/media/File:L%E1%BA%A1c_Long_Qu%C3%A2n_&_%C3%82u_C%C6%A1_-_T%E1%BA%BFt_2009.jpg 2009. [skatīts 26.03.2020.]

4. The Legend Of Lac Long Quan And Au Co. http://hoianresort.blogspot.com/2011/12/legend-of-lac-long-quan-and-au-co.html , 2001. [skatīts 26.03.2020.]

2.2. *Dao Mau* jeb “Mātes ceļš”

Vjetnama ir vienīgā Dienvidaustrumu Āzijas tauta, kuras pamatiedzīvotāju reliģija ir dominējošā uzskatu sistēma. Aptuveni 45,3% valsts iedzīvotāju savu pārliecību identificē ar etnisko reliģiju. Ir norādītas neskaitāmas līdzības starp Vjetnamas tautas reliģiju un Ķīnas dienvidu tautas reliģiju. Vjetnamas etnisko reliģiju bieži identificē ar konfuciānismu, jo tā raksturo vērtības, kuras veicināja arī Konfūcijs. Reliģijai ir raksturīga vietējo pielūgšanas tradīcija, kas godina than (tulk. gari, dievi).

Dao Mau (“Mātes ceļš”) attiecas uz Mau, Mātes dievietes un dažādu mātes dieviešu pielūgšanu, kas ir Vjetnamas tautas reliģijas galvenā iezīme. Māte dieviete ir dieviete, kas pārstāv vai ir mātes personifikācija. Ja šī dieviete tiek pielīdzinātas zemei vai dabiskajai pasaulei, to dažkārt sauc par Zemes māti vai Māti zemi.

Lieu Henh ir vadošā mātes dievietes figūra Vjetnamā. Saukta par pasaules māti, viņa ir nimfa, kura nolaidās uz Zemes, dzīvoja kā cilvēks un kļuva par budistu mūķeni. Lielākie ikgadējie svētki tiek svinēti Phu Day templī, Nam Dinh provincē. Mātes dievietes rituālā ietilpst mūzika, dziesmas, deju priekšnesumi; izpildītāji ir tērpušies Vjetnamas tradicionālajos kostīmos.

Konkrēti Dao Mau ir savdabīga kustība ar savu priesterību (kas veidota no šamaņiem, kas spēj apvienot materiālo un garīgo pasauli), tempļiem un rituāliem. Tā aizsākumi meklējami vēl pirms 16. gadsimta un gadu laikā pielūgsmes kults ir pielāgojies sabiedrības attīstības tendencēm. Kopš 1970. gada Dao Mau kļuva īpaši populārs Ziemeļvjetnamā un pēc tam nesen apvienotajā valstī.

Mau tulkojot no vjetnamiešu valodas nozīmē "māte". Tas akcentē sievietes svarīgo lomu ģimenē. Senatnē sieviete dzīvoja mājā, audzēja graudus un rūpējās par ģimeni, ģimenes pavardu, bet vīrieša pienākums bij doties medībās. Vēlāk akcents un nozīmīgums tika likts uz sievietes spēju dot dzīvību- dzemdēt. Tāpēc var spriest, kāpēc šis pielūgsmes veids ir tik svarīgs. Pielūdzot Māti dievieti tiek lūgts par ikdienišķo dzīvi un tās notikumiem, par labu veselību un veiksmīgu likteni.

To parasti saista ar dažādiem garu izsaukšanas rituāliem ((*len dong*) (tulk. ieiešana transā), arī saukts par hau dong (tulk. kalpošana ēnām), iekļaujot sevī meditāciju. Ar šamaņa palīdzību, spiritisma laikā tiekot ieaicināti sevī dažādi gari no citas pasaules, kas runā uz cilvēkiem, dod padomus, svētī tos, dziedina. Rituāla kārtībā tiek ietverta dejošana, vīraku dedzināšana, mantru skaitīšana un dažādu priekšmetu, rotaslietu un pārtikas (pat atspirdzinošā dzēriena Coca- Cola) pienešana attiecīgajam garam. Šamanis pēc dzimuma var būt gan sieviete, gan vīrietis. Bet rituāla kārtība gan prasa, lai tiktu uzvilktas krāšņas sieviešu drānas un apavi, līdz ar to, arī vīrietis- šamanis pārģērbjas un uzklāj parfimēriju kā sieviete.

Vjetnamas sievietes dievietes pielūdza jau aizvēsturē. Iespējams, ka mātes dievietes jēdziens aptvēra dažādus dabas garus kā vienu garu, kas izpaužas dažādās formās. Šis pielūgsmes kults ietver sevī arī tādu dieviešu pielūgšanu kā Miera valstības dāma (tulk.vjetnamiešu val. Ba Chua Xu), kulta Četras pilis dieviešu pielūgsmi (tulk. vjetn. val. Tu Phu), u.c.

Vēstures gaitā dažādi cilvēku varoņi, kas parādījās kā aizsargi vai dziednieki, tika dievināti kā citas Mātes dievietes izpausmes, piem., valdnieces māsas Trung (vald. laiks 40.g- 43.gads), jaunkundze Trieu (tulk. vjetn. val. Ba Trieu) (dz. 225.g.–248.g.),u.c.

Par šamani var kļūt tikai tas, kuru uzrunā attiecīgais gars rituāla laikā. Pēc vairākām liecībām, par šamaņiem ir kļuvuši cilvēki, kas ir cietuši no dziļas depresijas vai fiziskām slimībām. Garam tos dziedinot un rituāla laikā uzrunājot, šie cilvēki vēlāk ir kļuvuši par šiem mediatoriem (šamaņiem).

Valsts politika nav pret reliģiju, bet gan pret māņticību. Tāpēc gadsimtiem ilgi cilvēki šos rituālus piekopuši pretī valstī esošajam aizliegumam. Mūsdienās gan valdība ir palikusi pielaidīgāka, jo attiecīgie rituāli piesaista tūristus un pat konkrētais Dao Mau spiritisma rituāls ir iekļauts UNESCO mantojumā.

Izmantotā literatūra

1. Mother goddess. https://en.wikipedia.org/wiki/Mother_goddess , 2020. [skatīts 10.02.2020.]

2. **Turner Sarah.** Mother goddess worship. https://www.travelfish.org/beginners_detail/vietnam/8 [skatīts 10.02.2020.]

3. Dao Mau. VTV4. 2016. https://www.youtube.com/watch?v=qmUGDyRjuEk , [skatīts 10.02.2020.]

Izmantotā literatūra- attēli

1. Mother goddess. https://en.wikipedia.org/wiki/Mother_goddess , 2020. [skatīts 10.02.2020.]

2.3. Princese Lieu Hanh

Viena no ievērojamākajām dievībām ir princese Lieu Hanh (saukta arī par Ba Chua Lieu Hanh vai par māti Lieu (Mau Lieu)). Vārds "princese" ir kā īpaša cieņas izrādīšana.

Viņai bijusi sarežģīta dzīve, kuras dēļ ir ieguvusi pielūdzējus ne tikai sievietes, bet arī 20. gs. piesaistīja vīriešus. Viņa ir mistiska personība, kuras reāla eksistence nav 100% pierādīta.

Lieu Hanh ir viena no Četriem nemirstīgajiem (Tu Bat Tu) un svarīgākā Mātes dievietes kulta personībām. Trīs no četriem nemirstīgajiem ir vīrieši; un tikai vēlākos laikos Lieu Hanh tika pievienota viņu dievību panteonam. Katram nemirstīgajam ir templis savā provincē, Lieu Hanh templis ir Thanh Hoa provincē. Viņai tāpat ir vēl 2 galvenie tempļi, attiecīgi, Tay Ho templis Hanojā un Van Cat Tien Huong pagoda Dam Dinh provincē, kas ir domājams viņas dzimšanas vieta.

Lieu Hanh tiek pielūgta arī daoistu un budistu tempļos.

Viņas pielūgsmes kults domājams izveidojās ap 16. gs. mazā Van Cat ciematā, Nam Dinh provincē, kas ir Sarkanās upes dienvidu puses līdzenumā, un izplatījās uz ziemeļiem, kas ir tagadējā Vjetnama. Pēc daoistu leģendām, viņa ir trīspadsmitā Nefrīta imperatora meita, un iemiesojusies uz zemes jau vairākas reizes gadsimtiem ilgi. Lieu Hanh personība arī ir vairākkārt mainījusies, skaidrota katrā laika posmā un pat ģeogrāfiski savādāk. Daži vēsturnieki pat pielīdzina viņu katoļu Svētajai Dievmātei Marijai.

Ir daudz leģendas par Lieu Hanh, piemēram, ir uzskati, ka viņas izcelsme ir dienvidos, citi uzskata, ka ziemeļos, bet atkal citi vēsturnieki atrod saknes un saikni ar dienvidu un rietumu ciltīm no Vjetnamas. Citi saka, ka viņa ir unikāla dieviete, citi pētnieki pretī dod avotus, kas parāda, ka Lieu Hanh tomēr ir atvasināta dieviete no citām dievībām.

Kādos franču koloniālos pierakstos Lieu Hanh ir pieminēta sekojoši: viņa ir dzimusi ap 1434. gadu, kad valdīja Le Thai Tong (vald. 1433.- 1442. gads) un 1473. gadā viņa esot pazudusi, kad pie valdīšanas esot bijis jau nākamais valdnieks Le Thanh Tong (vald. 1470.- 1497. gads). Šie pieraksti it kā apstiprina viņas kā miesīga cilvēka reālu eksistenci vēsturē. Tomēr šo pierakstu izcelsme nav skaidra, kā arī tie ir datēti ar 19. gs. un pierakstīti pēc mutvārdu stāstījuma.

Kāda budistu leģenda par Lieu Hanh stāsta sekojoši:

Būdama nefrīta imperatora meita, Lieu Hanh tikai nosūtīta uz zemes. Viņa atradusies kādā krodziņā. Pati bijusi ļoti skaista.

Ikviens, kas devies garām, noteikti krodziņā iegājis, lai satiktu Lieu Hanh un ar viņu parunātu. Bet kurš pagājis garām neiegriežoties, vēlāk sajucis prātā vai mira. Runas par meitenes skaistumu sasniedza imperatora dēlu Le Thai To. Atradis iemeslu,ka viņa mājas atrodas tālu, lai satiktu Lieu Hanh, mantinieks pavadījis nakti viņas krodziņā. Naktī viņš devies un viņas istabu, lai to satiktu, bet Lieu Hanh padarījusi sevi neredzamu un pēc tam pieņēmusi citu veidolu un uzdevusies par pašas māsu, aizbildināja Le Thai To, ka Lieu Hanh šobrīd nav. Un pēc brīža viņš redzējis, kā atkal Lieu Hanh pieņem uguni spļaujošas čūskas veidolu. Viņš ļoti pārbijies un tūlīt zirga mugurā mucis prom no tās vietas. Viņu pēkšņi esot situsi vājprātība, un neviens nevarēja palīdzēt, lai to ārstētu. Viņa vecāki lūdza palīdzību Astoņiem Kim Cang Phat. Šie astoņi budas izdzina Lieu Hanh uzlikto lāstu, sagūstīja pašu un atveda to imperatora priekšā. Uz jautājumu, kāpēc viņa dara pāri cilvēkiem, viņa esot atbildējusi, ka ir Debesu meita un uz zemes nākusi, lai tos, kas ir izvirtuši, sodītu. Imperators viņai iedevis trīs zelta graudus, lai viņa vairs nedarītu pāri cilvēkiem, bet astoņus budas, kas izārstēja viņa dēļu, viņš paaugstinājis par augstākā ranga gariem.

Šis stāsts liek pievērst uzmanību tam, ka tiek pieminēts imperators Le Thai To, lai gan viņš bija tas, kurš konfuciānismu valstī pozicionēja kā galveno doktrīnu, un viņam nebija ne mazākās intereses par budismu.

Kāda cita leģenda vēstī, ka viņa dzemdējusi dēlu, kuru pati nodevusi budistu klosterī mācīties. Vēlāk šo klosteri nodedzinājusi un pati pazudusi. Un tā kā viņa ir bijusi iemesls daudz cilvēku nāvēm, viņai ir uzcelts templis.

Un ir vēl daudz citi nostāsti, kas veidojas katrā paaudzē un atšķirīgās vietās. 18. gs. rodas nostāsti, kas vēstī, kas patiesi šāda princese ir eksistējusi, bet velns ir pieņēmis viņas izskatu, darījis pāri cilvēkiem un tāpēc ir tik daudz dažādu un pat sliktu vēstījumu par viņu.

Kādi misionāri piefiksējuši liecības, ka Lieu Hanh bijusi vieglas uzvedības dejotāja, dziedātāja un prostitūta, kas izklaidējusi citus vīriešus. Varbūt uzskats par "vieglu uzvedību un seksuāla rakstura pakalpojumu sniegšanu" ir nācis līdzis tam faktam, ka senāk mākslinieku uzskatīja par zemas kārtas cilvēkiem.

Ar komunisma pārraudzību, viņas pielūgsmes kults gandrīz tika izspiest, bet 20.gs. 80tajos gados kults atkal atdzima. Tas nekad nav bijis kā "reliģija", bet gan "ticība". Īstas pilnīgas skaidrības arī nav viņas pielūgšanas mērķī. Bet tomēr pētījumi rāda, ka lielākā daļa pielūdzēju atdod savu godu viņai, jo pirmkārt ģeogrāfiski attiecīgais pielūgsmes templis atrodas lūdzējiem tuvu vai vienkārši rituāls un vieta, kur šī dievība ir pielūgta, liek justies mierīgi un harmoniski.

Tomēr īsumā:

- Lieu Hanh kults izveidojas laikā, kad sievietes sabiedrībā ieņem zemu līmeni un pat tiek izslēgtas no dievu pielūgšanu rituāliem, attiecīgi tos veic tikai vīrieši;
- Lieu Hanh nekad nav bijusi kā morāles paraugs, bet gan dieviete, kuras uzdevums ir atvieglot sieviešu grūtības;
- Viņa ir bijusi gan kā patvērums karu laikā, gan kā aizstāve dabīgi veidojošās problēmās; bet par visu visaugstākais mērķis- viņa ir aizstāve pret vīriešu dominējošu sabiedrību. Leģendās un nostāstos viņa tiek attēlota kā spēcīga sieviete, kas spēj stāvēt pretī vīriešiem un tāpēc viņas manifestācijas ir pilnas ar paradoksiem;
- Viņas personība ir gan gādīga, gan karojoši un nežēlīgi noskaņota;

- Lieu Hanh pielūgsme nav izveidojusies priekš un kā valsts ideoloģija, bet gan vienkāršajai tautai;
- Viņas traģiskais gals agrā jaunībā ir pastiprinājis viņas pielūgsmi;
- Ieņemot "mātes" lomu, viņa bija māte, bez saviem personīgajiem bērniem, kas kļuva par visu cilvēku māti.

Viņai ir atvēlēta svētku diena, kas norit trešā mēneša trešajā dienā, kas ir datēta kā viņas miršanas jeb pazušanas no zemes virsas diena. Pretēji rietumnieku paradumam, Vjetnamā miršanas diena ir daudz svarīgāka kā dzimšanas diena, jo tā ir diena, kad cilvēks pamet fizisko ķermeni, lai kopā būtu ar gariem garīgajā pasaulē. Vienvārdsakot, cilvēka fiziskā miršanas diena ir viņa gara dzimšanas diena. Arī divi ķīniešu festivāli tiek saistīti ar Lieu Hanh miršanas dienu, sekojoši, Cjinmin (Qingming) jeb Skaidrā vai Šķīstā spilgtuma festivāls un Haņ Ši (Han Shi) jeb Aukstā ēdiena festivāls. Abi festivāli noritot vienlaicīgi vienā dienā.- arī trešā mēneša trešajā dienā pēc lunārā kalendāra. Skaidrā spilgtuma festivāla ietvaros cilvēki kopj kapus. Vēlāk šie svētki aizceļoja uz blakus valstīm- Vjetnamu un Koreju. Šo svētku simbols ir vītols, kas arī ir tulkojums no Lieu Hanh vārda, tieši "Lieu" daļai. Tas simbolizē mūžīgu dzīvi un saikni starp dzīvajiem un senčiem.

Seko tāpat leģendas, ka Lieu Hanh ir noslīkusi, ka viņa nogalināta u.c.

傘圓山聖
山仙天高神最靈心扇
清道祖

山嶽鍾靈

BÁO ẢNH
VIỆTNAM

BÁO ẢNH
VIỆTNAM

BÁO ẢNH
VIỆTNAM

Izmantotā literatūra

1. **Dror Olga.** Cut, Culture, and Authority; Princess Lieu Hanh in Vietnamese history". University of Hawaii press. Honolulu. 2007. [skatīts 16.04.2020.]

2. **ER** *(autora iniciāļi)***.** Princess Lieu Hanh. http://www.historynaked.com/princess-lie%CC%82%CC%83u-ha%CC%A3nh/ , 2017. [skatīts 16.04.2020.]

3. **Illes Judika.** Lieu Hanh. https://occult-world.com/lieu-hanh/ , 2009. [skatīts 16.04.2020.]

Izmantotā literatūra- attēli

1. Tu Phu Lieu Hanh. https://vi.wikipedia.org/wiki/Li%E1%BB%85u_H%E1%BA%A1nh_c%C3%B4ng_ch%C3%BAa#/media/T%E1%BA%ADp_tin:T%E1%BB%A9_Ph%E1%BB%A7_Li%E1%BB%85u_h%E1%BA%A1nh.jpg , 2018. [skatīts 16.04.2020.]

2. **Thang Bay.** Liễu Hạnh Tiên Chúa (Giáng sinh lần thứ ba). https://vietnamhs.wordpress.com/tag/lieu-hanh/ , 2013. [skatīts 16.04.2020.]

3. Vietnamese Spiritual life. https://www.itourvn.com/blog/vietnamese-spiritual-life ,2020. [skatīts 16.04.2020.]

4. **Tat Son.** Phu Day festival. https://vietnam.vnanet.vn/english/phu-day-festival/289311.html , 2017. [skatīts 16.04.2020.]

5. https://travel.sygic.com/en/poi/tay-ho-pagoda-poi:23654 [skatīts 16.04.2020.]

2.4. Četras pilis *(Tu Phu)*

Četras pilis ir visnozīmīgākā Dao Mau forma, Vjetnamas Mātes dieviešu pielūgšana. Tā nosaukums burtiski nozīmē "Četras pilis", jo tiek uzskatīts, ka attiecīgās dievības dzīvo četrās pilīs, no kurām katra kalpo kā ministrija, kas pārvalda vienu visuma valstību.

Ir četras valstības: Debesis, Kalnu, Ūdens un Zeme. Pilis, kas pārvalda šīs valstības, tiek nosauktas šādi:

- Thien phu (Debesu pils), ko pārvalda dieviete Debesu māte (Mau Thuong Thien, saukta arī par Lieu Henh)- baltā krāsa;
- Nhạc phu (Kalnu pils), ko pārvalda dieviete Kalnu māte (Mau Thuong Ngan), pazīstama arī kā Meža rezidences dieviete (Lam Cung Thanh Mau)- zaļa;
- Thoai phu (Ūdens pils), kuru pārvalda dieviete Ūdens māte (Mau Thoai), pazīstama arī kā Ūdens rezidences dieviete (Thuy Cung Thanh Mau)- sarkanā krāsa;
- Ua phu (Zemes pils), kuru pārvalda dieviete Zemes mātes (Mau Dia Phu), kas pazīstama arī kā Zemes rezidences māte dieviete (Luc Cung Thanh Mau)- dzeltenā.

Dievietes iemiesojas uz zemes, lai veiktu labus darbus vai brīnumus, katru reizi citā aizsegā, lai izvairītos no atpazīšanas. Spēcīgi sekotāji zin par visiem dažādo māšu dieviešu reinkarnācijām un uzskata, ka viņas arī līdzās pastāv kā gari.

Tiek veikts garu izsaukšanas rituāls (len dong). Rituāls ir svinīgs pasākums, kura laikā tiek lūgts par labu laiku, veselību un citām lietām, jo tiek uzskatīts, ka viņu kontrolē ir viss, kas notiek uz zemes.

Ja cilvēkam ir nepieciešama māšu dieviešu palīdzība, toties, cilvēka mērķi dzīvē netiek sasniegti, tas tiek pārrunāts ar mediatoru (šamani), kurš tad pēc attiecīgā problēmas izklāsta, izlemj, kura tieši reinkarnācija ir jāizsauc un kādā veidā jānotiek attiecīgajam rituālam. Protams, seanss ir par maksu. Un tas, visticamākais, tiks noturēts mazā templī, bez liekiem cilvēkiem. Citreiz lielā templī, kopā ar citiem cilvēkiem.

Seanss var ilgt pat līdz 12 stundām. Tā laikā mediators mēģina izsaukt dažādas reinkarnācijas. Kad tas izdodas, šamanis iekļūst transā un viņā iemiesojas attiecīgais gars. Viņa palīgi viņu apsedz ar lakatu un arī paši piesedzas ar lakatiem. Tad cilvēkam ir personīgais laiks ar šo dievību, kura laikā var veikt ziedojumus, var lūgties.

Cilvēks tiek uzskatīts par veiksmīgu, ja seansa laikā ir gadījies blakus rituāla vietai. Viņš var droši doties iekšā templī, bet viņam tādā gadījumā ir obligāti jāpieņem dāvanas, ko pasniedz attiecīgi ienākot un ņemot dalību šajā rituālā.

https://www.youtube.com/watch?v=_FR0VOj-iUs video par rituāla norisi.

聖忠肝度安百姓
佛慈悲加

Izmantotā literatūra

1. Four palaces. https://www.wikiwand.com/en/Four_Palaces [skatīts 12.03.2020.]
2. **Hong Anh.** Four palaces (Tu Phu). https://footprint.vn/culture/four-palaces-tu-phu-a-beautiful-journey-into-spiritual-world , 2017. [skatīts 12.03.2020.]
3. **Turner Sarah**. Mother Goddess worship. ttps://www.travelfish.org/beginners_detail/vietnam/8 [skatīts 12.03.2020.]
4. **Hawwa Nazla.** Dao Mau: Ritual of the Mother Goddess in Vietnam. https://www.unesco-ichcap.org/dao-mau-ritual-of-the-mother-goddess-in-vietnam/ , 2017. [skatīts 12.03.2020.]

Izmantotā literatūra- attēli

1. Four Palaces- An Authentic Vietnamese Spiritual Practice. https://www.evivatour.com/four-palaces-an-authentic-vietnamese-spiritual-practice/ , 2020. [skatīts 12.03.2020.]
2. Lich su hinh thanh va gia tri cua Dao Mau Viet Nam. https://luocsutocviet.wordpress.com/2019/07/03/367-lich-su-hinh-thanh-va-gia-tri-cua-dao-mau-viet-nam/ [skatīts 12.03.2020.]
3. **Hong Anh.** Four palaces (Tu Phu). https://footprint.vn/culture/four-palaces-tu-phu-a-beautiful-journey-into-spiritual-world , 2017. [skatīts 12.03.2020.]

2.5. Princese Tien Dung

Saskaņā ar leģendu, princese Tien Dung (tulk. Dievišķais skaistums) bijusi Van Lang valsts (2524.- 258. g. p.m.ē.) Hong Bang dinastijas trešā karaļa Hong Vuong meita. Viņa bija dīvainas dabas. Neskatoties uz tēva lūgumiem, viņa noraidīja katru laulības piedāvājumu, dodot priekšroku, kā viņa sacīja, palikt vientuļai, lai apmierinātu savu aizraušanos apmeklēt skaistās tēva pavalstības vietas Van Lang valstī. Tā kā karalis ļoti mīlēja savu meitu, viņš visādā ziņā centās viņu iepriecināt, pat nododot viņas rīcībā vairākus savus kuģus, ieskaitot karalisko baržu, lai viņa varētu pārvietoties pa karaļvalsts upēm.

Tajā laikā Chu Xa ciematā (Hung Yen provincē) dzīvoja Chu Cu-Van un viņa dēls Chu Dong-Tu. Viņi bija nabadzīgi zvejnieki, kuru mājas bija izpostījušas uguns. Viņi bija pazaudējuši visu apģērbu, izņemot vienu auduma gabalu, kuru viņi pārmaiņus nēsājuši. KadČu Cu-Van smagi saslima un juta, ka tuvojas nāve, viņš pasauca dēlu un teica, lai pēc viņa nāves, attiecīgo apģērba gabalu viņš patur sev. Bet Chu Dong Tu sirdsapziņa neļāva tēvu apglabāt kailu, tāpēc uz bērēm pats aizņēmās, ko vilkt mugurā un palika pilnīgi bez apģērba.

Esot pilnīgi kails, viņš bija spiest naktīs zvejot un pa dienu, stāvot upē līdz gurniem, pārdot savus lomus.

Kādu dienu princese Tien Dung bij devusies kārtējā ekspedīcijā un nolēma tieši tajā upē, kurā tobrīd atradās Chu Dong Tu, nopeldēties.

Izdzirdot karaļa taures skaņas, vīrietis paslēpās upes krūmos, aprokot sevi smiltīs. Jo tas baidījās soda, kas varētus sekot, ka viņš kails tur atradās. Meitenei, ieejot ūdenī un sākot ar to mazgāties (citos avotos rakstīts, ka viņa arī bijusi kaila), ūdens līmenim izmainoties, tas atsedzis kailo jaunekli.

Mēģinot attaisnoties par radušos situāciju, viņš princesei paskaidroja, ka ir spiest tādā veidā pelnīt iztikai.

Princese, daudz nedomājot, nosprieda, ka tā ir Debesu zīme un viņai ar šo jaunekli jāprecas; un tajā pašā dienā upes krastā notikušas kāzas.

Attiecīgā laulība ļoti sadusmojusi karali un tas no meitas ir atteicies. Paliekot bez iztikas, princese pārdeva savu princese tērpu un rotaslietas, lai nodrošinātu ģimeni. Par nopelnīto naudu, princese izveidoja preču uzpirkšanas punktu, kurā piestāja dažādi ārzemju kuģi un barterī iemainot vai par naudu tika iegādātas un pārdotas dažādas preci. Kāds reiz bij ieteicis princesei nosūtīt savu cilvēku pāri jūrai, lai tas iegādātos preces tur, jo šeit tās varot pārdot par lielu naudu.

Tā Chu Dong Tu devās ceļā uz gadu uz svešo zemi, kur, piestājot Quynh Vien, iepazinās ar kādu Daoisma priesteri, kurš nekavējoties atpazina nemirstības pazīmi uz Chu Dong Tu pieres. Šo gadu pavadījis pie viņa, viņš apguva daoismu. Dodoties prom, priesteris viņam iedevis piligramas mietu un konisku cepuri, veidotu no palmu lapām, ar norādi, lai šīs lietas vienmēr ir viņam blakus. Atgriezies, viņa sieva arī pievērsusies daoismam, un iepriekšējo dzīvi abi atstājuši aiz muguras, nododoties dao izzināšanai.

Viņi klejojuši apkārt līdz vēlaij naktij, kad nokrituši pārguruši, lai pārlaistu nakti. Kādā no šīm reizēm, Chu Dong Tu viņam uzdāvināto mietu iedzinis zemē un cepuri pakāris uz tā. Abi iemiguši. Paejot nelielam laikam, esot sākusies milzīga vētra, no kā abi pietrūkušies. Redzējuši, kā no debesīm nolaižas milzīga pilsēta ar iedzīvotājiem un pat savu armiju, tās ielas bij smaragdā. No pilsētas iznākušie cilvēki, abus aicinājuši iekšā un devuši atļauju, abiem valdīt par šo pilsētu. Ko viņi arī darījuši un valsts augusi un plaukusi.

To uzzinot Tien Dung tēvam, viņš domājis, ka meita plāno pārņemt valdīšanu visā viņa teritorjā un pieteica viņiem karu. Meitenei nevēloties iesaistīties asiņainās sadursmēs, viņa atteicās ar viņu cīnīties.

Karalis Hung jau bija ieņēmis kara nometnes vietas pie upes, lai nākošā rītā uzbruktu, kad uznāca milzīga vētra un šī pilsēta- valsts tika pacelta augstu debesīs un pazuda ar visiem tās iedzīvotājiem un celtnēm. Tajā vietā bija palicis tikai purvains dīķis un pludmales smiltis.

Dīķis ieguva nosaukumu- Dam Nhat Da , kas tulkojumā nozīmē "dīķis, kas veidots vienā naktī", un pludmalei nosaukums tika dots Bai Tu Nhien (tulk. Spontānā pludmale).

Kādi citi nostāsta gan stāsta, ka pāris esot bijuši ļoti veiksmīgi biznesmeņi un palīdzējuši citiem cilvēkiem gan padomos, kā audzēt rīsus, gan veselības aprūpes ziņā. Vietējie viņiem esot uzcēluši 72 tempļus, lai pielūgtu princesi. Pēc savas nāves, abi atstājuši priestera iedotos priekšmetus.

Chu Dong Tu ir viens no vjetnamiešu dievu panteona 4 nemirstīgajiem.

Šo abu mīlnieku dzīves stāsts tiek attēlots kā romantisks un katra gada otrā lunārā mēneša desmitajā dienā par godu viņiem, tiek svinēti svētki, kas tiek salīdzināti ar rietumu Valentīndienu. Tad uz ielām iziet cilvēki greznos tērpos, līdzi nesot šos garos mietus ar galā uzspraustām cepurēm un iet uz tempļiem- Da Trach un Da Hoa. Pēc ceremonijas atklāšanas, iziet cilvēku pūlis, kam seko cilvēku izveidoti 2 pūķi, kurus pārvalda jaunekļi, skaļa mūzika, kam līdzi iet cilvēki noteiktā deju ritmā, lai atgādinātu leģendu un viņu pašaizliedzīgo ieguldījumu sabiedrībā. Festivālā ietilpst dažādi izklaides veidi, piemēram, cīkstēšanās, cīņa ar nūjām, cilvēku šahs un tradicionālās dejas. Neprecētie cilvēki dodas uz šo festivālu, lai atrastu sev otru pusīti.

NAM CƯƠNG
BÁCH VIỆT
Sông Tây Giang
Thành Cổ Loa
Phong Châu
VĂN
LANG
Chú thích:
Biên giới hiện nay
Kinh đô
Biên cương cổ (giả định)

vov.vn

Izmantotā literatūra

1. Chu Dong Tu and princess Tien Dung. http://www.yeuanhvan.com/culture/1474-chu-dong-tu-and-princess-tien-dung , 2018. [skatīts 29.03.2020.]
2. Story Of Chu Dong Tu And Princess Tien Dung. https://www.vivutravel.com/vietnam-travel-guide/vietnamese-myths-and-legends/story-of-chu-dong-tu-and-princess-tien-dung , 2019. [skatīts 29.03.2020.]
3. **Taylor Keith Weller**. The Birth of Vietnam. 6 lpp. University of California Press. ASV. 1983. [skatīts 29.03.2020.]
4. **To Tuan.** Romantic legend behind Chu Dong Tu Festival. https://vovworld.vn/en-US/culture/romantic-legend-behind-chu-dong-tu-festival-67904.vov , 2012. [skatīts 29.03.2020.]
5. Chu Dong- Tu and princess Tien Dung. http://ilove-vietnam.blogspot.com/2012/07/chu-ong-tu-and-princess-tien-dung.html#.XoDxnIgzbIU , 2012. [skatīts 29.03.2020.]

Izmantotā literatūra- attēli

1. Van Lang. https://en.wikipedia.org/wiki/V%C4%83n_Lang , 2020. [skatīts 29.03.2020.]
2. **To Tuan.** Romantic legend behind Chu Dong Tu Festival. https://vovworld.vn/en-US/culture/romantic-legend-behind-chu-dong-tu-festival-67904.vov , 2012. [skatīts 29.03.2020.]
3.Chu Dong- Tu and princess Tien Dung. http://ilove-vietnam.blogspot.com/2012/07/chu-ong-tu-and-princess-tien-dung.html#.XoDxnIgzbIU , 2012. [skatīts 29.03.2020.]

2.6. Bodisatva Quan Am

Vjetnamā gar kalnu piekājēm, budistu pagodās, māju altāros un citviet ļoti izplatītas ir baltas statujas ar kādas sievietes atveidu, kas rokā tur baltu otrādi apgrieztu vāzi. Tā ir līdzjūtības bodisatva-Quan Am. To pielūdz, lai saņemtu norādījumus, auglību un aizsardzību.

Quan Am tiek uzskatīts par "oriģinālās" līdzjūtības bodisatvas (Avolokiteshvara) "pēcnācēju", vīrieša ikonu, kuras izcelsme ir Indijā ar sanskrita vārdu, kas nozīmē "tas, kurš pasauli skatās līdzjūtīgi". Indijā un Tibetā Avolokiteshvara ir saglabājusi sākotnējo vīrieša identitāti (tibetieši uzskata Dalailamu par viņa reinkarnāciju), bet 7. līdz 11. gadsimtā Ķīnā ikona tika feminizēta uz sievietes dievietes figūru Guaņ Ši Jiņ (*Guan Shi Yin*) (burtiski: pasaules kliedzienu novērotāja) vai īsi - Guaņ Jiņ. Ar laiku šo līdzjūtības bodisatvas versiju iekļāva pārējā Mahajāna austrumu Āzijā, ieskaitot Vjetnamu.

Guaņ Jiņ dažreiz tiek attēlota ar neskaitāmām rokām un sejām, kas norāda uz viņas spēju redzēt un palīdzēt visām dzīvajām būtnēm. Vjetnamieši tātad viņu pārdēvēja un Guaņ Jiņ atveidus piedēvē bodistavai Quan Am.

Quan Am biežāk tiek attēlota kā gracioza sieviete, kurai ir vītolu zars, kas apzīmē dziedināšanu, un vāze apgriezta otrādi, norādot uz to, kā viņa aktīvi attīra un šķīsta - vismaz tā ir viena uztvertā nozīme, bet ir arī citas. Vjetnamā un citur Āzijā viņa ir ļoti populāra.

Lielākais vairums Vjetnamas budistu pieder Šķīstās zemes skolai. Šāda veida budismā galvenā figūra ir Amithaba Buda vai A Di Da Phat vjetnamiešu valodā, kas ir atsevišķs Buda, kas nav saistīts ar Šakjamuni, kurš vada Šķīsto zemi - mītisku vietu debesīs, kurā nav visas ciešanas un, domājams, pastāv kādā alternatīvā realitātes sfērā

Piekritēji uzskata, ka katru dienu skandējot Amithaba vārdu un ētiski dzīvojot, viņi atdzims, lai baudītu neskaitāmas svētlaimīgās dzīves Šķīstajā zemē. Šī budisma skola pielūdz arī vairākas daļēji dievišķas ikonas, ieskaitot citas budas un bodhisatvas panteonu, bet galvenā no tām (izņemot Amithaba) ir Guaņ Yiņ (jeb Quan Am).

Ja lūkojamies uz Šķīstās zemes pagodām viscaur Vjetnamā, Quan Am stāv pa labo roku no A Di Da Phat, kuram kreisajā pusē stāv enerģijas un darbības bodisatva Chi (pazīstams arī kā Samanthabhadra).

Vjetnamas budisti Quan Am pielūdz visās dzīves sfērās. Ja vēlas tikt pie bērna, pie viņas griežas kā pie auglības dievietes. Ja ir grūtības ar naudu, pie viņas griežas kā pie dāsnās devējas. Un ja dzīvē viss ir labi, pie viņas vēršas pēc padoma, kā padarīt dzīvi vēl labāku. Lūdzēji arī saprot, ka, lai viņu vēlmes tiktu īstenotas un lūgšanas uzklausītas, arī pašiem jāiegulda savi pūliņu, t.i. jādzīvo estētisku dzīvi, jābūt laipniem un dāsniem pret citiem cilvēkiem un dzīvo radību. Ķīnā Guaņ Jiņ ir arī dievība zvejniekiem.

Vjetnamieši tic, ka Quan Am maskējas un parādās cilvēka dzīvē tieši tad, kad tas visvairāk ir nepieciešams.

Quan Am bodisatvas festivāls notiek katru gadu aprīļa vidū.

Kāda no daudzajām esošajām ķīniešu leģendām par Guaņ Jiņ vēsta, ka Guaņ Jiņ bijusi skaista meitene. Jau no bērnības viņa jutusi sevī aicinājumu palīdzēt citiem un kalpot augstākam mērķim. Pati Guaņ Jiņ gan gribējusi kalpot klosterī, lai gan tajā laikā klosterī kalpoja tikai vīrieši, bet tēvs tam iebildis un viņu pret pašas gribu esot izprecinājis kādam jauneklim. Kādu nakti laulāto istabā iespīdējusi spoža gaisma. Šajā gaismā meitene redzējusi, ka vīram sejā guļas mati un gribējusi tos piekārtot, pašu nepamodinot. Vīrs uztrūcies no viņas pieskāriena un vēlāk apsūdzējis viņu par slepkavības mēģinājumu, izraidīja viņu no mājas un pilsētas. Meitene ar kaunu esot aizgājusi. Klīdusi, pārtiekot no cilvēku ziedojumiem, līdz nonākusi līdz kādam mūku klosterim, kur viņa esot uzņemta. Pirms tam gan meitene esot noskuvusi galvu un padarījusi savu veidolu līdzīgu vīrietim, lai tur tiktu. Laikam ejot neviens tā arī nepamanīja, ka viņa ir sieviete, lai gan brīnījušies par viņas skaistumu kā vīrietim. Doties kopīgās peldēs, meitene vienmēr esot atteikusies. Kalpoja klosterī līdz brīdim, kad viņā ir ieskatījusies kāda cita meitene un gribējusi ar viņu precēties, nezinot, ka Guaņ Jiņ ir sieviete.

Un vēlāk atstājot savu jaundzimušo pie klostera durvīm, apvainoja Guaņ Jiņ, ka viņa esot tēvs šim bērnam. Guaņ Jiņ, lai neatklātu savu noslēpumu, bērnu pieņēmusi un aizgājusi prom no klostera, to audzinājusi kā savu. Vēlāk meitene esot smagi saslimusi un uzrakstījusi atzīšanās vēstuli saviem vecākiem, kā rezultātā visi uzzinājuši, kas viņa ir īstenībā.

大慈大悲觀世音菩薩

Izmantotā literatūra

1. More Than a Vietnamese Folktale – the Goddess of Compassion. https://treehouseletter.com/2014/05/03/more-than-a-vietnamese-folktale-the-goddess-of-compassion/ [skatīts 18.03.2020.]

Izmantotā literatūra- attēli

1. Quan Am, the bodhisattva of compassion, in Vietnam. https://www.travelfish.org/beginners_detail/vietnam/9 [skatīts 18.03.2020.]
2. Altar to Guanyin (Quan Am), Chinese Goddess of Mercy. https://www.tripadvisor.fr/LocationPhotoDirectLink-g293925-d8587831-i286778352-On_Lang_Pagoda-Ho_Chi_Minh_City.html [skatīts 18.03.2020.]
3. More Than a Vietnamese Folktale – the Goddess of Compassion. https://treehouseletter.com/2014/05/03/more-than-a-vietnamese-folktale-the-goddess-of-compassion/ [skatīts 18.03.2020.]
4. https://www.pinterest.es/pin/504684701969715166/ [skatīts 18.03.2020.]
5. https://apprecs.com/android/com.jookata.avalokitesvara/ph%E1%BA%ADt-b%C3%A0-quan-%C3%A2m [skatīts 18.03.2020.]

3. Valdnieces; ietekmīgākās politiskās figūras

3.1. Māsas Trung

Starp slavenām Vjetnamas vēstures personībām ir māsas Trung (Tung Trac un Trung Nhi), kas bija Vjetnamas militārās vadītājas un valdīja trīs gadus pēc sacelšanās pret Haņ impērijas valdību 1.gs. Viņas tiek uzskatītas par Vjetnamas nacionālajām varonēm.

No pašas bērnības redzēja ziemeļnieku slikto attieksmi pret vjetnamiešiem; naids un sacelšanās viņās auga. Esot ģenerāļa (Me Linh) meitām (mātes vārds Man Thien), jau agri viņām bij iespēja apgūt kara un cīņas mākslu.

Viņas vadīja 30 000 cilvēku armiju (kas galvenokārt sastāvēja no sievietēm) pret ķīniešiem 1.gs. pēc tam, kad ķīnieši nonāvēja vienu no māsu (Trung Trac) vīriem (Thi Sach), kurš ieņēma augstu vjetnamiešu pavēlnieka amatu un cīnījās pret ziemeļnieku ieviestu politiku par kultūru asimilāciju.

Thi Sach Thi Sach iemīlējās Trung Trac kādā no tikšanās reizēm pie Trung Trac tēva, kad viņš tur ciemojās ar savu tēvu. Abi vīrieši bija labi draugi un bieži tikās, pārrunājot ķīniešu apspiešanu un vjetnamiešu nožēlojamo stāvokli. Viņi plānoja sacelšanos.

Ķīnas gubernators bija spiests bēgt, un abas māsas pasludināja sevi par karalienēm. Un uz trīs gadiem, pēc vairāk nekā 200 gadu jūga zem ziemeļu feodālajām dinastijām, nodibināja autonomu neatkarību.

1.gs. ķīnieši atgriezās un cīņā pieveica ar nepārtrauktiem uzbrukumiem novājinātos vjetnamiešus. Tā vietā, lai padotos, māsas izdarīja pašnāvību, kopā ielecot Hat Giangas upē. Kā vēsta leģenda, māsu armijā bijusi grūtniece vārdā Phung Thi Chinh, kas dzemdējusi uz frontes līnijas. Ar vienu roku turot šķēpu un otrā rokā pieturot jaundzimušo, cīnījās šajā pēdējā cīņā. Zaudējot karu, šī sieviete kopā ar māsām ielēca upē, paņemot arī līdzi sava jaundzimušā mazuļa dzīvību.

Gadsimtiem ilgi vjetnamieši cildināja Trung māsas literatūrā un atainojot pieminekļos. Par Trung māsām ir daudz varonīgu leģendu, kas gadsimtiem ilgi ir iedvesmojušas Vjetnamas iedzīvotājus pretojoties ārvalstu kundzībai.

Viņām ir veltīti daudzi tempļi, un daudzi vjetnamieši ievēro ikgadējos svētkus, kas notiek februārī, lai pieminētu viņu nāvi. Divi zināmākie tempļi ar nosaukumu Trung ir zināmi jau no pēdējās ķīniešu valdīšanas Vjetnamā. Viens no tiem atrodas Hanojā (Vjetnamas galvaspils.) un Me Linh.

Māsu vārdā ir nosauktas arī neskaitāmas lielākās ielas lielākajās pilsētās un daudzas skolas.

Māsas ir pieminētas vairākos ķīniešu un vjetnamiešu vēsturiskajos avotos. Par piemēru, var minēt Viet Dien U Tu Linh vjetnamiešu vēsturiskos pierakstus par dieviem senatnē.

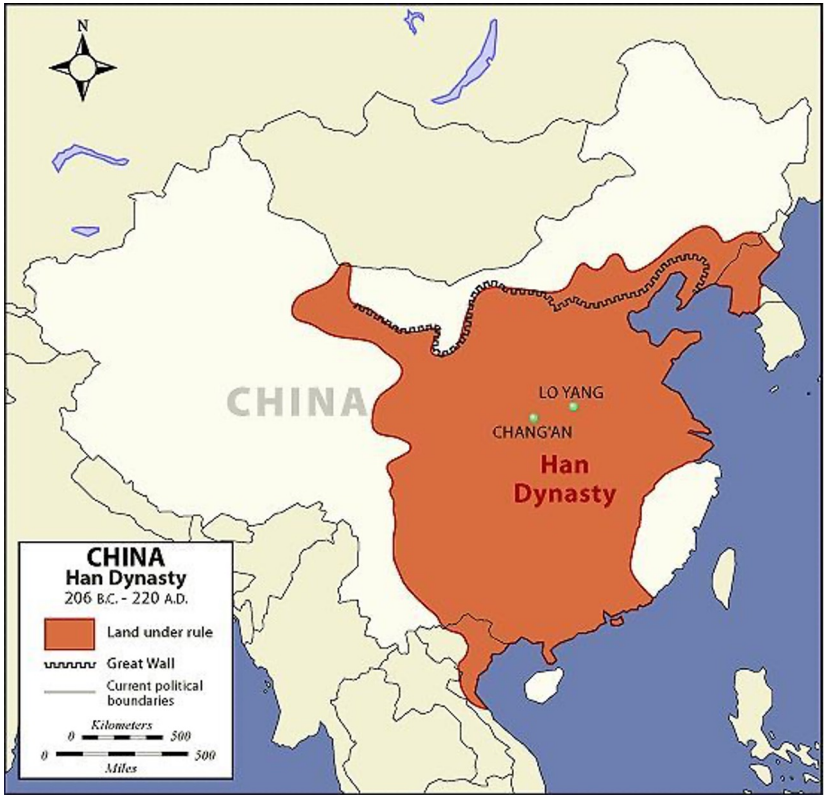
N
CHINA
LO YANG
CHANG'AN
Han
Dynasty
CHINA
Han Dynasty
206 B.C. - 220 A.D.
Land under rule
Great Wall
Current political boundaries
Kilometers
0
500
0
500
Miles

Arctic Ocean
www.theodora.com/maps
Holidaymaps.COM
R U S S I A
Kazakstan
Mongolia
Uzbekistan
Kyrgyzstan
Tajikistan
Turkmenistan
Turkey
Georgia
Azerbaijan
Syria
Lebanon
Israel
Iraq
I R A N
Afghanistan
C H I N A
N. Korea
S. Korea
Japan
Nepal
Buthan
Jordan
Pakistan
SAUDI
ARABIA
Oman
India
Vietnam
Taiwan
Hong Kong
Myanmar
Laos
Philippines
Yemen
Arabian
Sea
Bangladesh
Sri
Lanka
Cambodia
Thailand
North
Pacific
Ocean
www.theodora.com/maps

Izmantotā literatūra

1. History of Vietnam explained in 8 minutes (All Vietnamese dynasties). https://www.youtube.com/watch?v=u8R9MtM42P8 [skatīts 10.02.2020.]
2. **Hays Jeffrey.** Vietnamese Women Warriors and the Vietnam War. http://factsanddetails.com/southeast-asia/Vietnam/sub5_9c/entry-3390.html#chapter-3 , 2008. [skatīts 10.02.2020.]
3. Most Famous Women In Vietnam History. https://www.exoticvoyages.com/blog/famous-women-vietnam-history-34503.html , 2019. [skatīts 10.02.2020.]
4. **Salt.** Female Icons of Vietnam Through The Centuries. https://guide.cmego.com/female-icons-of-vietnam/ , 2018. [skatīts 18.02.2020.]
5. **Tran & Chu B. Нгуен.** Сестры Trung. [Sostri Trung]. http://ru.knowledgr.com/11215604/%D0%A1%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%80%D1%8BTr%C6%B0ng [skatīts 22.02.2020.]
6. http://www.viettouch.com/trungsis/ [skatīts 22.02.2020.]

7. Trung Sisters. https://www.britannica.com/topic/Trung-Sisters [skatīts 13.03.2020.]
8. Dutton George. Jornal of vietnamese studies. Beyond Myth and Caricature: Situating Women in the History of Early Modern Vietnam. Vol. 8, No. 2. 5lpp; University of California press. ASV. 2013. [skatīts 27.03.2020.]
9. Viet dien u linh tap. https://vi.wikipedia.org/wiki/Vi%E1%BB%87t_%C4%91i%E1%BB%87n_u_linh_t%E1%BA%ADp , 2020. [skatīts 16.04.2020.]

Izmantotā literatūra- attēli

1. Most Famous Women In Vietnam History. https://www.exoticvoyages.com/blog/famous-women-vietnam-history-34503.html , 2019. [skatīts 10.02.2020.]
2. **Salt.** Female Icons of Vietnam Through The Centuries. https://guide.cmego.com/female-icons-of-vietnam/ , 2018. [skatīts 18.02.2020.]
3. https://www.vietvisiontravel.com/wp-content/uploads/2016/05/The-Trung-Sisters.jpg [skatīts 18.03.2020.]
4. https://www.pinterest.at/pin/312015080426415070/ [skatīts 18.03.2020.]
5. https://www.pinterest.co.kr/pin/633881716279908073/ [skatīts 18.03.2020.]

3.2. Jaunkundze Trieu *(Ba Trieu)*

Jaunkundze Trieu (dz. 225.- 248.gads) bija sieviete karotāja Vjetnamā 3. gadsimtā, kurai kādu laiku izdevās pretoties Ķīnas austrumu Vu valstij tās Vjetnamas okupācijas laikā. Viņu sauc arī par Triu Thị Trinh, lai gan viņas patiesais vārds nav zināms. Viņa tiek salīdzināta ar Žannu d'Arku.

43. gadā Vjetnama nonāca ķīniešu Haņ dinastijas pakļautībā. Šī svešvalsts kundzība ilgsa simtiem gadu, ķīniešiem cenšoties "civilizēt" un asimilēt vietējos iedzīvotājus. Lai arī ķīnieši simtiem gadu pārvaldīja Vjetnamu, vjetnamieši viņu likumus nepieņēma, un gadu gaitā bija daudz organizētu sacelšanos. Vienu no šīm sacelšanām vadīja šī leģendārā Vjetnamas varone.

Viņa dzimusi nelielā ciematā Vjetnamā. Viņa bija bārene dzīvoja kopā ar savu brāli. Trieu redzot, kā ķīnieši apspieda viņas ļaudis, nespēja to pieņemt. Trieu aizbēga no mājām un izveidoja armijas bāzi, apmācot tūkstoš nemiernieku, lai cīnītos pret ķīniešiem. Kad viņas brālis mēģināja viņu atturēt, Trieu tam atbildēja (šis citāts tiek daudz lietots mūsdienās):

"Es nepazemināšu sevi līdz citu sieviešu līmenim, kuras noliec savas galvas un kļūst par konkubīnēm. Es vēlos vadīt mērenību, pieradināt viļņus un nogalināt haizivis. Man nav vēlmes ļauni rīkoties."

Pirms 21 gada vecuma jaunkundze Trieu ar savu nemiernieku armiju veiksmīgi bija jau cīnījusies vairāk nekā 30 cīņās pret ķīniešiem. Saskaņā ar leģendu viņa bija vairāk nekā 9 pēdas gara un ar balsi, kas izklausījās kā templa zvans. Cīņā devās uz ziloņa, valkājot zelta bruņas un katrā rokā nesa zobenu. Tika apgalvots, ka ķīnieši baidījās no viņas niknā skatiena un sacīja, ka vieglāk ir cīnīties ar tīģeri, nekā cīnīties ar jaunkundzi Trieu. Bet viņas panākumi, cīnoties pret ķīniešu milzīgo armiju, nevarēja ilgt bezgalīgi un 248. gadā viņas armija tika pieveikta. Pati Trieu izdarīja pašnāvību, ielecot upē. Ir teikts, ka arī pēc savas nāves viņa vēl ilgi esot parādījusies vjetnamiešu revolucionāru sapņos un motivējusi tos cīnīties pret ķīniešiem, dodot tiem padomu un vadību.

Par Trieu ķīniešu vēsturiskajos avotos informācijas nav, bet Vjetnamā viņa ir atzīta par nacionālo varoni un viņai ir veltīta oficiāla brīvdiena, kā arī viņas vārdā ir nosauktas ielas daudzās pilsētās.

Xiongnu
Wulman
Yellow River
Xianbei
Di
ORDOS
DESERT
WEI
220–266 CE
Yellow Sea
Qiang
Chang'an
Luoyang
Jiankang
Yangtze
Chongdu
SHU
221–266 CE
WU
222–280 CE
East China Sea
China
250 CE
0 100 km
0 100 miles
19,690 6000
16,410 5000
13,120 4000
9840 3000
6560 2000
3280 1000
1640 500
0 ft 0 m

Zigong
CHINA
Guiyang
INDIA
Kunming
Mandalay
Guangzhou
Nanning
Zhanjiang
Hanoi
Haiphong
Akyab (Sittwe)
BURMA
LAOS
Chiang Mai
Vientiane
Vinh
Gulf of Tonkin
Hainan Dao
Rangoon
Pathein
Mawlamyine
THAILAND
Hue
Da Nang
Nakhon Ratchasima
VIETNAM
Dawei
Bangkok
South China Sea
Coco Channel
ANDAMAN ISLANDS (INDIA)
CAMBODIA
Nha Trang
Phnom Penh
Ho Chi Minh City
Andaman Sea
Gulf of Thailand
Long Xuyen
SPRATLY ISLANDS
NICOBAR ISLANDS (INDIA)
Phuket
Songkhla
Great Channel
George Town
Banda Aceh
Ipoh
MALAYSIA
Kuala Lumpur
Medan
Strait of Malacca
KEPULAUAN NATUNA
BRUNEI
Melaka
Pulau Simeulue
Singapore
Kuching

Izmantotā literatūra

1. Lady Trieu. https://en.wikipedia.org/wiki/Lady_Tri%E1%BB%87u , 2020. [skatīts 12.03.2020.]

2. **Engel Keri.** Trieu Thi Trinh, the Vietnamese Joan of Arc. http://amazingwomeninhistory.com/trieu-thi-trinh-the-vietnamese-joan-of-arc/ , 2012. [skatīts 14.03.2020.]

Izmantotā literatūra- attēli

1. Ba trieu cuoi voi.jpg. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ba_trieu_cuoi_voi.jpg , 2017. [skatīts 12.03.2020.]
2. Three Kingdoms China 220–280 Ce. https://www.themaparchive.com/three-kingdoms-china-220280-ce.html , 2020. [skatīts 14.03.2020.]
3. https://www.pinterest.co.kr/pin/185210603395952973/ [skatīts 14.03.2020.]
4. Ngam Ba Trung, Ba Trieu, to nu mat to tron, mat V-line trong tranh Xuan Lam. https://tuoitre.vn/ngam-ba-trung-ba-trieu-to-nu-mat-to-tron-mat-v-line-trong-tranh-xuan-lam-20191208115212259.htm , 2019. [skatīts 14.03.2020.]

3.3. Duong Van Nga

Īstajā vārdā Duong Thi Ngoc Van (pieņemtais vārds- Van Nga) (mirusi ap 1000.g.) bija vienīgā sieviete- imperatore atraitne Dinh dinastijā. Pēc tam kļuva imperatore Le dinastijai, kas padara viņu par vienīgo sievieti vēsturē, kas kļuvusi imperatore divām dinastijām.

Pēc tam, kad Duong Van Nga vīrs ar viņa vecāko dēlu guļot tika noslepkavoti (979. gads), troni mantoja Duong Van Nga 6 gadus vecais dēls,līdz ar to pašai Van Nga kļūstot par Dinh dinastijas imperatori- atraitni. Viņas dēls valdīja nomināli, patieso varu paturot Duong Van Nga kopā ar ģenerāli Le Hoan rokās, kurš tiek uzskatīts par iejauktu un līdzdalībnieku iepriekšējā imperatora un viņa dēla noslepkavošanā. Le Hoan tajā laikā tika paaugstināts par vicekarali. Vēlāk Duong Van Nga kopā ar ģenerāli Pham Cu Luong Dinh dinastijas pārvaldību pilnībā atdeva Le Hoan (980. gads), saistībā ar ķīniešu Song dinastijas iebrukumiem. Bet patiesībā, starp Van Nga un Le Hoan bija mīlas sakars.Un Le Hoan pilnvaroja Van Nga kā savu imperatori, dodot viņai jaunu vārdu Dai Thang Minh, kā rezultātā Duong Van Nga kļuva par pirmo sievieti vjetnamiešu vēsturē, kas ir bijusi precējusies ar diviem dažādu dinastiju imperatoriem. Viņas savienība ar Le Hoan tika asi kritizēta no konfuciānisma vēstures pētnieka Ngo Si Lien puses (Le valsts vēsturnieks, dzīvoja Le valstī), nosaucot to par amorālu. Viņš tāpat uzvēra, ka netiklība starp ģenerāli un viņa imperatora sievu ir nopietni pārkāpusi Konfūcija morāles kodeksus un tas pēc tam kļuvis par Le Hoan dēla netikumības iedīgli.

Pati Duong Van Nga dzimusi mūsdienu Thanh Hoa provincē Vjetnamā karavadoņa ģimenē.

Mūsdienās viņa tiek pielūgta Le Dai Hanh templī (Hoa Lu apgabals), kurš atrodas blakus viņas pirmā vīra kapenēm un ir uzcelts senās pils vietā. Tā kā viņa bija pieredzējusi vētrainu laiku un pati piedalījās dažādos nozīmīgos notikumos Vjetnamas vēsturē, Van Nga dzīve kļūst par vairāku tēmu priekšmetu tautas teātra izrādēs, operetēs un novelēs.

gettyimages
25 YEARS
Anders Blomqvist
148811118

CHINA
Sapa
Babe
Dien Bien Phu
Lang Son
HANOI
Halong Bay
Hoa Lu
GULF OF TONKIN
Vinh
HUE
LAOS
Danang
Hoian
CAMBODIA
Buon Me Thuat
Nha Trang
Dalat
Tay Ninh
HO CHI MINH
Muine
Phu Quoc
My Tho
Can Tho
SOUTH CHINA SEA
GULF OF THAILAND

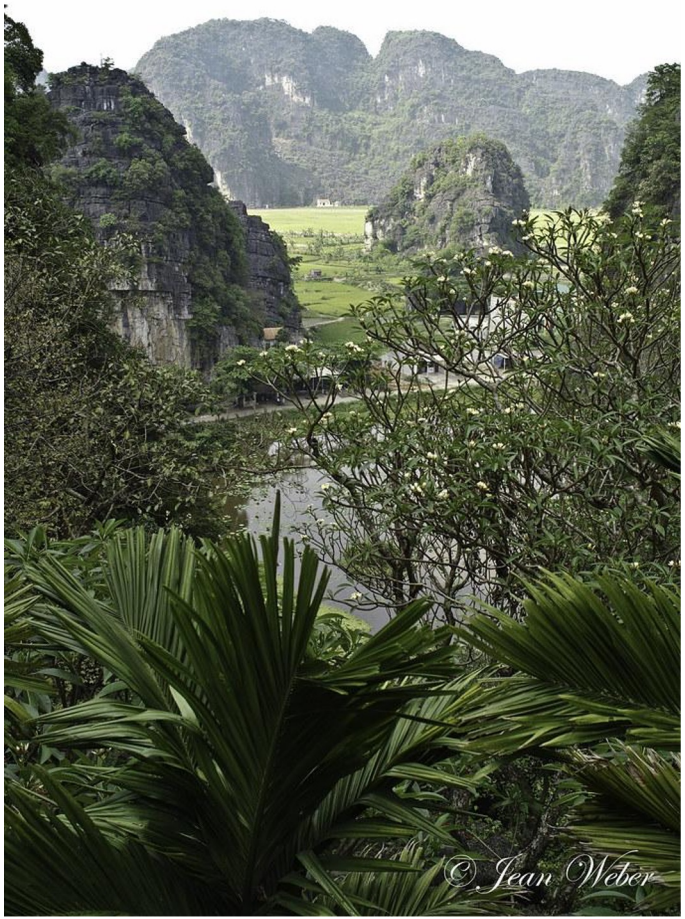
© Jean Weber

Izmantotā literatūra

1. Duong Van Nga. https://en.wikipedia.org/wiki/D%C6%B0%C6%A1ng_V%C3%A2n_Nga , 2019. [skatīts 29.03.2020.]
2. https://peoplepill.com/people/duong-van-nga/ [skatīts 29.03.2020.]
3. Le Dynastic Temple, Ninh Binh Province, Vietnam. https://www.orientalarchitecture.com/sid/1420/vietnam/ninh-binh-province/le-dynastic-temple , 2020. [skatīts 29.03.2020.]

Izmantotā literatūra- attēli

1. https://www.gettyimages.com/detail/photo/statue-of-wife-of-emperor-le-dai-hanh-high-res-stock-photography/148811118 , 2020. [skatīts 29.03.2020.]
2. https://depositphotos.com/62062685/stock-video-woman-sweeping-le-dai-hanh.html , 2014. [skatīts 29.03.2020.]
3. https://www.flickr.com/photos/inra_dist/46482872924 , 2007. [skatīts 29.03.2020.]
4. https://www.world-sounds.org/world-sounds-027-buddhist-chants-hue-vietnam/map-vietnam/ , 2014. [skatīts 29.03.2020.]
5. Thanh Hoa Province. https://en.wikipedia.org/wiki/Thanh_H%C3%B3a_Province , 2020. [skatīts 29.03.2020.]
6. Duong Van Nga. https://en.wikipedia.org/wiki/D%C6%B0%C6%A1ng_V%C3%A2n_Nga , 2019. [skatīts 29.03.2020.]

3.4. Bui Thi Xuan

Bui Thi Xuan (mirusi 1802. g.) bija vjetnamiešu ģenerāle zemnieku sacelšanās laikā, kas vēlāk tika saukti par Tay Son (mūsd. tas ir apgabala nos.).

Dzimusi Binh Khe apgabalā (mūsd. Tay Son apg.), Binh Dinh prov.

Tay Son sacelšanās notika 18.gs, kad viena valdošā vara nomainīja otru, t.i., kad Le din. (1428.-1789.g.) nomainīja Nguyen din. (1802. g.) (Nguyen ir karaliskā ģimene, kuras 3 brāļi savā starpā vēlāk sadalīja Vjetnamas teritoriju).Tas ir laiks, kad Vjetnamas ter. nomināli pārvalda politiski novājināta Le dinastija, bet faktiski dominējoša vara ir starp 3 klaniem, kas karo savā starpā, kurš valdīs Vjetnamā. Nepārtraukto karu dēļ dzīve zemniekiem bija ļoti grūta Tāpat valdnieki dzīvoja izšķērdīgu dzīves veidu milzīgās pilīs, nerūpējoties par tautu. Un zeme bij zem pārvaldnieku jurisdikcijas, kas atkal padarīja zemnieku dzīvi vēl grūtāku. Zemnieki sacēlās pret valdošo elitāro varu.

Bui Thi Xuan Bij jau bērnībā apguvusi cīņas mākslu, attiecīgi kā pareizi lietot nūjas un zobenus. Kā stāsta kāda leģenda, viņa izglāba no tīģera savu vēlāk tapušo vīru. Abi arī apvienojās un ņēma dalību Tay Son sacelšanās laikā, kurā guva daudz uzvaras. Viņa pati vadīja 5000 lielu vīru armiju. Toy Son pat izdevās kādu brīdi izveidot vienotu valsti ar savu valdīšanu Vjetnamā, bet neilga ilgi līdz to Nguyen karaliskā ģimene pieveica.

Viņa palīdzēja Tay Son dinastijai apmācīt ziloņus karadarbībai. Un ar saviem sasniegumiem ir ierindota kā viena no 5 svarīgākajām Tay Son dinastijas sievietēm.

Ap 1802. gadu viņa ar viņas vadīto rotu tika paņemti gūstā. Viņas vīram tika dzīvam nodīrāta āda vai arī pakārts (nav skaidri zināms), bet viņa un viņas meita tika palikta apakšā ziloņiem, kas viņas līdz nāvei sabradāja. Pēc viņas sabradāšanas, karavīri esot cīnījušies savā starpā, kurš tiks pie Xuan aknām, jo ticēja, ka tajās mājo Xuan bezbailība. Kāda cita leģenda stāsta, ka ziloņi no sākuma nav vēlējušies nogalināt Xuan un to savā starpā ar snuķim viegli mētājuši, bet nenodarījuši tai sāpes. To redzot ienaidniekiem, viņi sasita ziloņa galvas (jo ziloņa vājā vieta ir galva), kuri aiz sāpēm tad arī saminuši pašu Xuan.

Mūsdienās viņa ir atzīta kā nacionālā varone, un viņas vārdā ir nosauktas ielas un mācību iestādes. Tāpat viņa ir kā simbols, kad iet runa par korumpētiem valstsvīriem.

0 50 100 150 200 250 Dặm
0 50 100 150 200 250 Ki lô mét
Vịnh Bắc Bộ
VIỆT NAM CUỐI TK. 18
Biển Đông
Vịnh Xiêm La

Warm
2014_09_19
大越古風

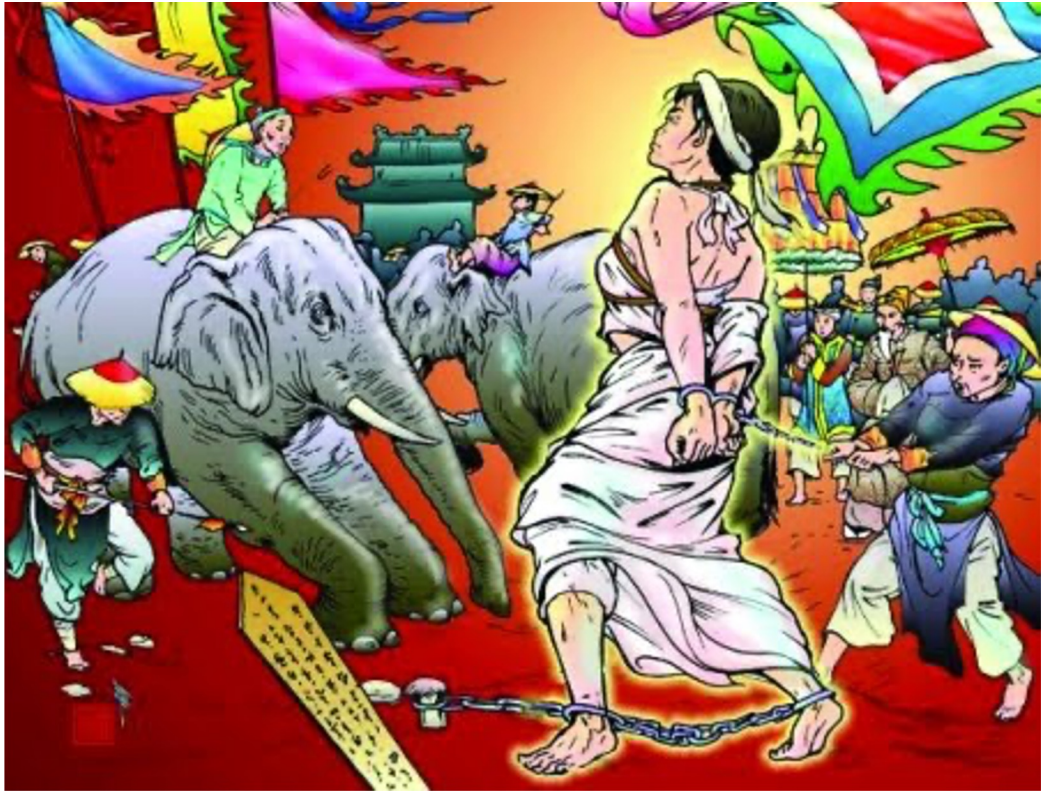

Izmantotā literatūra

1. Bui Thi Xuan. https://en.wikipedia.org/wiki/B%C3%B9i_Th%E1%BB%8B_Xu%C3%A2n , 2020. [skatīts 25.03.2020.]
2. **Smith Bonnie G. (ed.).** The Oxford Encyclopedia of Women in World History. The Oxford University Press. Vol. 1. 265lpp. Oxford, New York, ASV. 2008. [skatīts 25.03.2020.]
3. **Van Janine.** To Die. http://saomai-morningstar.blogspot.com/2010/11/to-die.html , 2010. [skatīts 25.03.2020.]

Izmantotā literatūra- attēli

1. Statue of Bui Thi Xuan in Quang Trung Museum, Binh Dinh. https://en.wikipedia.org/wiki/B%C3%B9i_Th%E1%BB%8B_Xu%C3%A2n#/media/File:B%C3%B9i_Th%E1%BB%8B_Xu%C3%A2n.jpg [skatīts 25.03.2020.]

1.**Van Janine.** To Die. http://saomai-morningstar.blogspot.com/2010/11/to-die.html , 2010. [skatīts 25.03.2020.]

2. Location of Bình Định Province within Vietnam. https://en.wikipedia.org/wiki/B%C3%ACnh_%C4%90%E1%BB%8Bnh_Province#/media/File:Binh_Dinh_in_Vietnam.svg , 2011. [skatīts 25.03.2020.]

3. Tay Sơn dynasty. https://en.wikipedia.org/wiki/T%C3%A2y_S%C6%A1n_dynasty#/media/File:Vietnam_at_the_end_of_18th_century_(Vi).png , 2020. [skatīts 25.03.2020.]

4. Bui Thi Xuan. https://www.pinterest.co.kr/pin/556053885211993777/ [skatīts 25.03.2020.]
5. Nghi van do doc Bui Thi Xuan la Vu Thi Nguyen que goc Bac Ninh. https://nghiencuulichsu.com/2017/11/08/nghi-van-do-doc-bui-thi-xuan-la-vu-thi-nguyen-que-goc-bac-ninh/ , 2017. [skatīts 25.03.2020.]

3.5. Imperatore Nam Phuong

Patriarhālā konfuciāniskā sabiedrībā bija stingras robežas visās dzīves sfērās. Sievietes ģimenē lielākoties tika ierobežotas ar mājturības pārzināšanu un četriem tikumiem: rūpīgu darbu, labu izskatu, pareizu runu un labu morāli un atbildīgu par senču pielūgšanu.

Tāpēc 20. gadsimta sākuma Francijas- Vjetnamas kontekstā sabiedrībai bija jārespektē un jāveicina cieņa pret sievietēm un viņu talantiem; jo īpaši viņu atjautība un atbildība ir jāizmanto tā, lai viņas kļūtu par augstas kvalitātes darbaspēku izglītībā, medicīnā un citās jomās.

Imperatore Nam Phuong (dz.1914.- 1963. gads), meitas vārdā Marija Terēza Nguyen Huu Thi Lan. Bija pēdējā Vjetnamas Nguyen dinastijas (1802.- 1945. gads) imperatora Bao Dai (īstajā vārdā Nguyen Vinh Thuy) (dz. 1913.- 1997. gads) (vald. 1926.- 1945. gads) pirmā un vienīgā sieva (1934.- 1963. gads).

Tas ir laiks, kad Vjetnama ir Francijas kolonija (1887.- 1941. gads; 1945.- 1954. gads). Tā beidz pastāvēt pēc Pirmā Indoķīnas kara, kas ilga 9 gadus, kam sekoja vairāk nekā 20 gadus ilgstošais Vjetnamas karš. Franču ietekme ir vēl joprojām jūtama Vjetnamas kultūrā- gan vjetnamiešu virtuvē, gan valodā, u.c.

Nam Puong ir dzimusi Go Cong, Tien Giang provincē. Viņa bija dievbijīgo (kristiešu) Piērs Nguyen Huu Hao un Le Thi Binh meita, kuri bija mācījušies un nokārtojuši bakalaura grādu Francijā. Tēvs bija turīgs tirgotājs. Viņa bija skaista un labsirdīga meitene. Viņas ģimenei piederošie zemes īpašumi ir izkaisīti daudzās dienvidu provincēs.

Viņa bija gudra, dievbijīga un labi mācījās jau no mazotnes. Augot, viņa aizbrauca no savas dzimtā pilsētas uz Saigonu, uzturoties ģimenes mājā, lai apmeklētu skolu. Vēlāk 12 gadu vecumā Nam Phuong devās mācībās uz rietumiem, lai veicinātu kultūras apmaiņu. Tajā laikā tas bija populāri bagātās ģimenēs bērnus sūtīt mācīties uz ārzemēm. Viņa mācījās aristokrātu katoļu skolā Couvent des Oiseaux - prestižajā meiteņu skola Parīzē, kuru stingri vadīja Notre Dame mūķenes. 18 gadu vecumā viņa nokārtoja bakalaura grādu un atgriezās mājās.

Pēc pāris tikšanās reizēm, imperators Bao iemīlējās meitenē un 1934. gadā abi apprecējās. Neilgi pēc tam viņa tika titulēta par karalieni Nam Phuong. Nam tika augstu novērtēta par intelektu, tikumību un skaistumu. Pārim ir kopīgi pieci bērni, no kuriem lielākā daļa ir skoloti Francijā. Pirms kļūstot par sievu Bao, viņa ir trīs reizes ir bijusi Miss Indoķīna.

1945. gadā Nam tituls tika paaugstināts no “viņas augstība” uz “viņas imperiālā augstība”. Un arī viņa tūlīt pēc tam ieguva imperatores titulu, pēc tam, kad to ieguva viņas vīrs, kad viņš pasludināja Vjetnamu brīvu no Francijas kolonizācijas. Bet drīz revolucionārā valdība pārliecināja jauno imperatoru no troņa atteikties.

Nam Phuong bija Vjetnamas rekonstrukcijas komitejas locekle pēc Otrā pasaules kara beigām un bija Vjetnamas Sarkanā Krusta patronese.

1947. gadā Nam kopā ar bērniem pārcēlās uz dzīvi Francijā uz Chateau Thorens, kas atrodas ārpus Kannām, kas kopš 20.gs. bija viņas vecātēva (no mātes puses) īpašums. Pēc 1955. gada ar savu vīru vairs kopā nedzīvoja.

Katru gadu, kad tika atzīmēta piemiņas diena māsām Trung, imperatore Nam publiski uzrunāja sievietes. 1954. gadā svinot šos svētkus, viņa izveidoja divus apbalvojumus sievietēm. Vienu, kas saucās “Princeses Phuong Dung apbalvojums” jaunāko izdevumu autorēm par grāmatām mazām meitenēm un otru, kas saucās “Karalienes Nam Phuong apbalvojums” pašaizliedzīgām sievietēm, kuras bija strādājušas, lai palīdzētu kara upuriem visā valstī neatkarīgi no labklājības un sociālajām klasēm. Šobrīd šie apbalvojumi netiek vairs izsniegti.

1963. gadā viņa nomira no sirdstriekas un trupat Francijā vietējā kapsētā arī ir apglabāta.

INDOCHINE
POSTES
6

1950
VIET-NAM

China
China
Tonkin
Hanoi
Gulf of Tonkin
Luang Prabang
Laos
Hainan
Vientiane
Da Nang
Thailand
Hue
Da Nang
Pakse
Annam
Battambang
Tonle Sap
Cambodia
Cam Ranh
Gulf of Thailand
Phnom Penh
Saigon
Cholon
Cochinchina
Indochina
0 50 100 150 Miles
0 50 100 150 Kilometres

Izmantotā literatūra

1. Bao Dai. Vietnamese emperor. https://www.britannica.com/biography/Bao-Dai [skatīts 19.05.2020.]
2. The French Colonial Legacy in Vietnam. https://www.asiahighlights.com/vietnam/french-colonial-legacy.htm , 2019. [skatīts 19.05.2020.]
3. Duong Long. Queen Nam Phuong. http://visithue.vn/Amazing-Hue/Amazing-Hue-details?pid=2234&cid=24&Queen-Nam-Phuong-the-founder-of-a-special-award-for-women.html , 2017. [skatīts 19.05.2020.]
4. Van Ha. The beauty of Vietnam's last Queen. https://english.vietnamnet.vn/fms/vietnam-in-photos/88022/the-beauty-of-vietnam-s-last-queen.html , 2013.[skatīts 19.05.2020.]

Izmantotā literatūra- attēli

1. Duong Long. Queen Nam Phuong. http://visithue.vn/Amazing-Hue/Amazing-Hue-details?pid=2234&cid=24&Queen-Nam-Phuong-the-founder-of-a-special-award-for-women.html , 2017. [skatīts 19.05.2020.]
2. Van Ha. The beauty of Vietnam's last Queen. https://english.vietnamnet.vn/fms/vietnam-in-photos/88022/the-beauty-of-vietnam-s-last-queen.html , 2013. [skatīts 19.05.2020.]
3. BBC. Vietnam country profile. https://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-16567315 , 2019. [skatīts 19.05.2020.]
4. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:French_Indochina_subdivisions.svg [skatīts 19.05.2020.]

4. Dzejnieces

4.1. Doan Thi Diem

Le dinastijas laika vjetnamiešu dzejniece, tulkotāja un vēsturniece Doan Thi Diem (dz. 1705.- 1748. gads) (pseidonīms Mai Khue vai tulk no vjetn. val. Rožaino mākoņu dāma) dzimusi mūsdienu Hung Yen provincē, Vjetnamā. Viņa bija apguvusi ķīniešu haņ valodu un arī tajā rakstīja gan dzeju, gan sakopoja dažādas ķīniešu leģendas. Strādājusi arī par skolotāju, bet īpaši guvusi savu atpazīstamu pēc tam, kad sastādīja dievietes Lieu Hanh biogrāfiju un pārrakstīja no klasiskās ķīniešu valodas uz nom valodu (klasiskā vjetnamiešu valoda) dzejnieka Dang Tran Con (dz. 1705.- 1745. gads) dzejoli "Kareivja sievas žēlabas" (nos. vjetn. val. "Chinh phu ngam"), kurš ir pārtulkots un formēts pēc dubultā septiņnieka, seši astoņi (nos. vjetn. val. song that luc bat) vjetnamiešu dzejas formas.

Tā ir forma, kas sastāv no četrrindes, kurā ietilpst divas septiņu zilbju rindas, kurām seko sešu zilbju rinda un aiz tās- astoņu zilbju rinda. Šis dzejolis ir īpašs ar to, ka tas izceļ cilvēku ciešanas, kara laikā, nevis cildina to. Tas ir pirmais dzejolis vjetnamiešu vēsturē, kurš stāsta par kāda kareivja sievas bēdām.

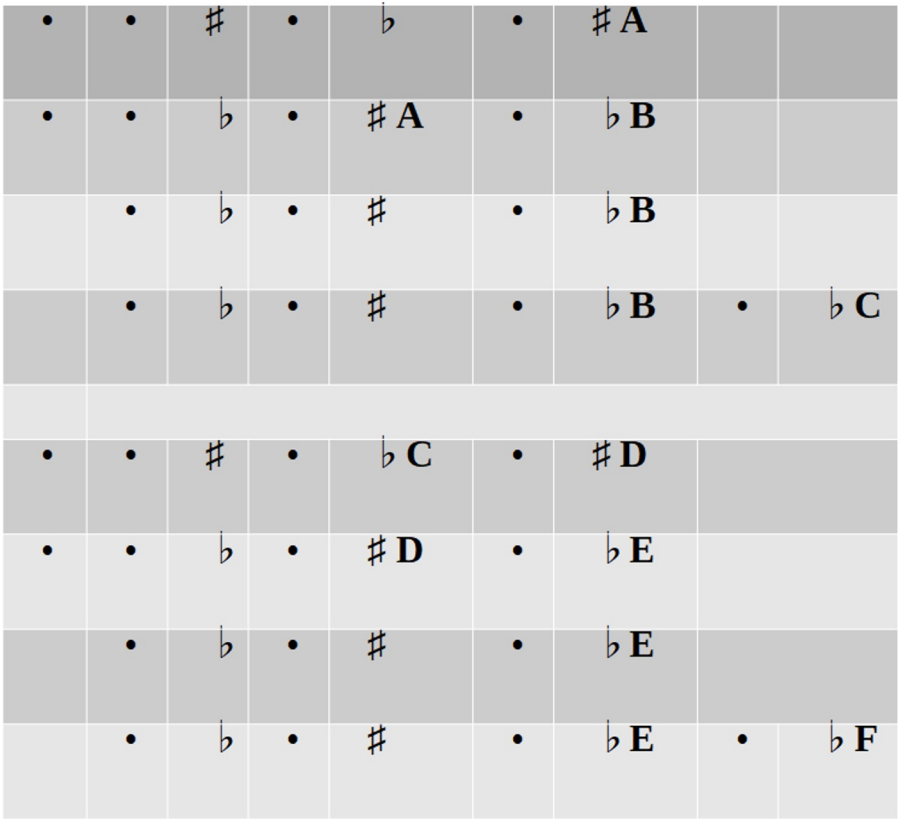

Dubultā septiņnieka seši astoņi (nosaukums vjetn. val. *song that luc bat*) vjetnamiešu dzejas formas

Pēc 1700. gada viņa sastādīja “Skaisto stāstu kolekciju”. Tā ir zināmu ķīniešu leģendu grāmata.

Viņas ģimene- tēvs Doan Doan Nghi (1678.- 1729. gads)

brālis Doan Doan Luan (1700.- 1735. gads); zināms zinātnieks/ pētnieks

Nguyen Kieu konkubīne (1695.- 1752. gads); literatūras doktors

DANG TRAN CON
DOAN THI DIEM

Lament of the Soldier's Wife

Translated by
REWI ALLEY

FOREIGN LANGUAGES PUBLISHING HOUSE
HANOI

First and foremost, it is a peace poem. The author lived in the early part of the eighteenth century, when there was considerable civil strife in his country.

His work written in Chinese characters was translated into the vernacular by the poetess Doan Thi Diem, who lived during the same period. Doan Thi Diem's work is far more popular than the original.

The English translation has been made from both the Chinese and Vietnamese texts.

It is not possible to reproduce the musical lilt of the Vietnamese language which makes the great poem a thing of delight to the ordinary person. All one can do is to give its meaning so that its message will go on still further through the world and move the hearts of men by its passion.

REWI ALLEY

I

Everywhere is war : truly
a bad time for all women ! even
as we do not understand the blue heavens
above, how can we know
why such things be ? drums
roll incessantly along the Great Wall
making the very moonlight seem to tremble,
beacon fires (1) reflect their scarlet
against Kansu mountain snows,
the throne hands down a sword of command
to its chosen general, midnight
and his orders to march are given,
after three hundred years of peace
comes the time when the trappings of war
are worn again by courtiers, now

Đặng Trần Côn - Đoàn Thị Điểm

chinh phụ ngâm khúc

chú giải: Trần Ngọc Hường

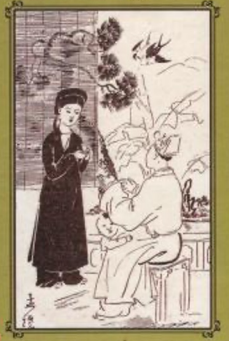

NHÀ XUẤT BẢN THANH NIÊN

Izmantotā literatūra

1. Doan Thi Diem: Lament of A Wife Who's Husband Has Gone to War. https://www.vietvisiontravel.com/post/doan-thi-diem-lament-of-a-wife-whos-husband-has-gone-to-war/ , 2020 [skatīts 19.05.2020.]
2. Dang Tran Con. https://wikivisually.com/wiki/%C4%90%E1%BA%B7ng_Tr%E1%BA%A7n_C%C3%B4n [skatīts 19.05.2020.]
3. **Lockhart Bruce M., Duiker William J. (ed.).** Historical Dictionary of Vietnam. 109. lpp. Scarecrow press, Inc. ASV. 2006. [skatīts 19.05.2020.]
4. **Kalman Bobbie.**Vietnam: The People. 25. lpp. Crabtree Publishing Company. ASV. 2002. [skatīts 19.05.2020.]

Izmantotā literatūra- attēli

1. Doan Thi Diem: Lament of A Wife Who's Husband Has Gone to War. https://www.vietvisiontravel.com/post/doan-thi-diem-lament-of-a-wife-whos-husband-has-gone-to-war/ , 2020 [skatīts 19.05.2020.]
2. Hung Yen in Vietnam. https://en.wikipedia.org/wiki/H%C6%B0ng_Y%C3%Aan_Province#/media/File:Hung_Yen_in_Vietnam.svg , 2011 [skatīts 19.05.2020.]
3. Doan Thi Diem. https://alchetron.com/Doan-Thi-Diem , 2018. [skatīts 19.05.2020.]
4. 1959 Lament of the soldier's wife, dang tran con poetry, vietnam rewi alley. https://sigedon.com/shop/books-and-manuscripts/poetry/1959-lament-of-the-soldiers-wife-dang-tran-con-poetry-vietnam-rewi-alley/ [skatīts 19.05.2020.]
5. Chinh phụ ngam khuc. https://www.goodreads.com/book/show/17948610-chinh-ph-ng-m-kh-c [skatīts 19.05.2020.]

4.2. Ho Xuan Huong

Ho Xuan Huong (dz. 1772.- 1822. gads) bija vjetnamiešu dzejniece, kas dzimusi otrās Le dinastijas laikā (1592.- 1788. gads). Tas ir sociāli un politisks juku laiks, kad notika Tay Son sacelšanās un kari trīs desmit gadu garumā, kas noveda pie varas maiņas, t.i., Nguyen Anh ieguva varu, sevi pasludinot par imperatoru Gia Long un nodibinot Nguyen dinastiju. Šis kara laiks arī ir atspoguļots vjetnamiešu dzejā.

Dzejniece dzeju rakstīja par dažādām tēmām un arī guva tūlītēju un ilglaicīgu atzinību. Šeit ir jāpiemin tas, ka tas ir laiks, kad sabiedrībā valda konfuciānisma idejas, dominējošie ir vīrieši. Un tā arī ir viena no tēmām, par kurām Ho Xuan Huong raksta savā dzejā. Viņa mērķtiecīgi uzbrūk vīriešu iekārtotajai sistēmai un runā par sieviešu tiesību apspiešanu, kas var šķist normāli mūsdienās, bet ne tajā laikā. Viņa dzeju raksta lielākoties pēc nom rakstu sistēmas (vjetnamiešu valodā), nevis ķīniešu valodā, kas bija tā laika elites oficiālā valoda. Lieto lu- shih (Lv Shi) dzejoļa formas (tā ir ķīniešu tardicionālā dzejas forma, kuras pamatā ir dzejoļa 8 rindas ar piecām, sešām vai septiņām zilbēm vienā rindā). Līdz ar to, savā dzejā viņa var atspoguļot daudz vjetnamiešu valodas nianses un daudz bagātīgāk izteikt savas domas. Mūsdienu dzejniece Xuan Dieu nosauc viņu par “Nom dzejas karalieni”.

Kas liek šo dzejnieci vēl vairāk izcelt uz citu fona, ir tas, ka savā dzejā viņa ataino kaisli ar erotisku pieskaņu. Protams, attiecīgajā laikā, seks bija tabu tēma. Arī kailums tika pilnībā izslēgts no mākslas darbiem un to nedrīkstēja atainot. Viņa itkā sacerēja vienu dzejoli, bet tajā starp rindām varēja lasīt otru. Tā bija viņas gudrība, kāpēc valdošā vara nepiemēroja viņai sodu vai neaizliedza viņas darbus.

Par viņas dzīvi nav daudz pierakstu, un kaut ko var atrast viņas pašas dzejoļos. Ir pētnieki, kas uzskata, ka viņa nemaz nav eksistējusi, bet gan dzeju ir rakstījis vīrietis, uzdodoties par sievieti. Bet nianses dzejoļos tomēr parāda, ka šāds skatījums uz dzīvi un notiekošo varēja būt tikai sievietei.

Ho Xuan Huong esot dzimusi Quynh Doi ciematā, Quynh Luu apagabalā, Nghe An provincē ziemeļu centrālajā Vjetnamā Ho ģimenē. Ir strīdīgs jautājums, kas ir bijis viņas tēvs un oficiāli ir izvirzītas 2 personas. Viņas māte esot bijusi otrā sieva vai konkubīne. Ho Xuan Huong ir dzimusi starp 1775. un 1780. gadu. Viņa noteikti ir bijusi izglītota.

Ir vēsturiski pieraksti, kuros tiek runāts par kādu konkubīni Ho Xuan Huong, kas ir dzīvojusi tieši tajā pašā laikā, kad dzejniece, kas liek domāt, ka iet runa par viņu. Un citā avotā tiek pierakstīta saruna starp diviem literātiem, kurā viens no viņiem atsaucas uz tikko izvadītajām Ho Xuan Huong bērēm. Kādā citā avotā, kuru datējis Hoang Xuan Han (869. lpp.) ir atsauces uz Ho Xuan Huong vīru, Tran Phuc Hien, kurš esot sodīts par kukulošanu.

Un šajos pierakstos arī ir pieminēta šī vīrieša sieva- konkubīne, kas atstājusi lielu iespaidu, jo bijusi labi zināma tā laika literārajā un politiskajā dzīvē. Bet līdz 1820tajiem gadiem viņa noteikti bija jau mirusi, jo 1842. gada imperatora Thieu Tri brāļa dzejolī ir atsauce uz viņas kapa vietu.

Kā var atrast citos avotos, viņas tēvs ir pāragri miris, kas nozīmēja viņai studiju pārtraukšanu un ierobežotas iespējas iziet pie vīra. Bet tomēr viņa ir divreiz precējusies, ko var spriest pēc viņas dzejoļiem.

Tas pēc dzejniece ilgojās, bija vienlīdzīga laulība. Viņai ir dzejolis, kas tulkojumā no angļu val. saucas "Dalot vīru", kurā viņa apraksta vīra neuzticību.

Ho Xuan Huong dzejoļi tāpat liek saprast, ka viņa ir bijusi budiste, kā daudzi vjetnamieši tajā laikā, tieši mahajānas budisma Amithabas skolas praktizētāja. Domājams, ka viņai viļoties vīriešos, viņa it īpaši pievērsusies budisma mācībai, bet arī te ir redzējusi daudz nepareizu lietu un korupcijas sistēmā, ko arī apraksta dzejoļos. Vēlāk atmetot kalpošanu klosterī, bet neatstājot budisma mācību, viņa dodas klejojumos, meklējot iedvesmotas vietas savai tālākai daiļradei.

Viņas pirmie dzejoļi printēti tika 1909. gada kāda dzejoļu krājuma publikācijā.

Savus dzejoļus pārsvarā raksta pēc Tan (Tang) dinastijas dzejoļu struktūras, attiecīgi lietojot 7 zilbes vienā rindiņā.

詠𠊛繙荒
奇伱朱𨍦化擧揚
餒𢚸払固別庄払
緣天渚𧡊嚅頭育
分了𤙭拖抵涅昂
個罪𤾓𢆥払𠹾奇
𡨸情沒塊妾嗔忙
管包品世唓征歷
空固仍麻固買頑
胡春香

Vịnh Người Chửa Hoang
Cả nể cho nên hóa dở dang
Nỗi lòng chàng có biết chăng chàng
Duyên thiên chưa thấy nhô đầu dọc
Phận liễu sao đà đẩy nét ngang
Cái tội trăm năm chàng chịu cả
Chữ tình một khối thiếp xin mang
Quản bao miệng thế nhời chênh lệch
Không có nhưng mà có mới ngoan
Hồ Xuân Hương

Ķīnas Tan (*Tang*) dinastijas dzejoļu formas piemērs (pa kreisi).
Ho Xuan Huong dzejolis vjetnamiešu val. pēc Tan din. dzejoļa formas piemēra.

佳人遺墨

GIAI-NHÂN DÍ-MẶC

Sự-tích và thơ-từ Xuân-Hương

Mà em vẫn giữ tấm lòng son.

Xuân-Hương.

東京印館
IMPRIMERIE TONKINOISE
14-16, Rue du Coton, 14-16
HANOI

Autumn Landscape

Drop by drop rain slaps the banana leaves.
Praise whoever scetched this desolate scene:

the lush, dark canopies of the gnarled trees,
the long river, sliding smooth and white.

I lift my wine flask, drunk with rivers and hills.
My backpack, breathing moonlight, sags with poems.

Look and love everyone.
Whoever sees this landscape is stunned.
(Tulk. John Balaban)

On sharing a husband

Screw the fate that makes you share a man.
One cuddles under cotton blankets; the other's cold.

Every now and then, well, maybe or maybe not.
Once or twice a month, oh, it's like nothing.

You try to stick to it like a fly on on rice
but the rice is rotten. Yu slave like the maid,

But without pay. If I had known how it would go
I think I would lived alone.
(Tulk. John Balaban)

Izmantotā literatūra

1. **John Balaban.** The American Poetry Review .About the poet. Vol. 29, No. 5. Old city publishing Inc. 2000. 4. -6. lpp. [skatīts 30.04.2020.]
2. **Rothenberg Jerome; Robinson Jeffrey C. (ed.).** Poems for the millennium, Vol. 3. The University of California book of romantic & postromantic poetry. University of California press. 2009. 285.lpp. [skatīts 30.04.2020.]
3. Ho Xuan Huong. https://allpoetry.com/Ho-Xuan-Huong [skatīts 30.04.2020.]
4. Ho Xuan Huong Introduction. http://www.nomfoundation.org/nom-project/Ho-Xuan-Huong?uiLang=en , 2020. [skatīts 30.04.2020.]

5. Ho Xuan Huong or The Torn Veil. https://www.vietvisiontravel.com/post/ho-xuan-huong-torn-veil/ , 2020. [skatīts 30.04.2020.]
6. Ho Xuan Huong. https://en.wikipedia.org/wiki/H%E1%BB%93_Xu%C3%A2n_H%C6%B0%C6%A1ng , 2019. [skatīts 30.04.2020.]

Izmantotā literatūra- attēli

1. Ho Xuan Huong. https://en.wikipedia.org/wiki/H%E1%BB%93_Xu%C3%A2n_H%C6%B0%C6%A1ng , 2019. [skatīts 30.04.2020.]
2. Ho Xuan Huong or The Torn Veil. https://www.vietvisiontravel.com/post/ho-xuan-huong-torn-veil/ , 2020. [skatīts 30.04.2020.]

4.3. Xuan Quynh

Xuan Quynh (dz. 6. oktobris, 1942. gads līdz 29. augusts, 1988. gads) bija Vjetnamas žurnāliste un ievērojama dzejniece, kuras darbos bieži tiek apskatīts, kā cilvēce zied un aug pat kara laikā un kā spēks un apņēmība var rasties no dziļu ciešanu situācijām. Viņas dzejoļi ir ļoti dziļi, par bērnību, mīlestību, ciešanām. Raksta gan no sievietes, gan mātes skatu punkta; par to, ko piedzīvojusi un redzējusi.

Viņa bija Vjetnamas rakstnieku asociācijas biedre un literāro recenziju redaktore. Xuan Quynh ir publicējusi vismaz desmit savu dzejoļu izdevumus.

Dzimusi Ha Bac provincē (Vjetnamas ziemeļi), kas bija province no 1962. gada līdz 1996. gadam, kad to sadalīja Bac Giang un Bac Ninh provincēs. Dzimusi ierēdņu ģimenē. Viņas dzīve ir bijusi smaga, pārcietusi gan karu, gan nabadzību. Tā kā māte agri mirusi, bet tēvs darba dēļ maz bijis mājās, viņu audzināja vecāmāte. Meitenei jau no bērnības bijušas dejotājas dotības. Pusaudžu vecumā uzņemot viņu Centrālajā mākslas trupā, viņa profesionāli apguva dejas mākslu un uzstājās vairākās valstīs. Piedalījusies 1959. gada Pasaules studentu jauniešu deju konferencē Vīnē (Austrijā). 60tajos viņa sāka izkopt savu vēl vienu talantu- rakstīšanu, apmeklējot apmācības kursus Vjetnamas Rakstnieku asociācijā. Vēlāk uzsāka darbu tādos laikrakstos kā “Māksla un literatūra:” (Van Nghe), oficiālajā Hanojas sieviešu savienības laikrakstā “Vjetnamas sievietes” (Phu Nu Viet Nam) un izdevniecībā “Jauni literārie darbi” (Tac Pham Moi).

Xuan Quynh galvenokārt kļuva populāra savu mīlas dzejoļu dēļ. Viņas vieni no zināmākajiem dzejoļiem ir “Laiva un jūra” (Thuyen va bien) un “Jūras viļņi” (Song). Dzejolim “Jūras viļņi” vēlāk tika piemeklēta mūzika, ko māca arī Vjetnamas skolās. [skat. https://www.youtube.com/watch?v=q5uCiuwDgCQ]

Tāpat viņa rakstīja bērnu dzejoļus un stāstus.

Divreiz precējusies; pirmā laulība šķirta. Pirmo reizi precējusies ar Centrālās tautas savienības mūziķi. 1978. gadā otrreiz apprecējās ar dramaturgu.

Viņas dzīve strauji aprāvās, ciešot autokatastrofā kopā ar vīru un 13 gadus veco dēlu, kuri arī tajā gāja bojā.

Apbalvojumi:

• Vjetnamas rakstnieku asociācijas literārā balva 1981.-1983. gadā par dzejoli "Bau troi trong qua trung" un 1988.-1989. gads par dzejoli "Tho";

• Nacionālās grāmatas gada balva 1990. gadā par viņas dzejoļu kolekciju “Co May Flower”;

• Nacionālā balva par mūža ieguldījumu literatūrā 2001. gadā;

• Viņa ir pirmā vjetnamiešu sieviete, kas ir attēlota Google Doodl. Viņas attēls attiecīgā dienā tiek uzlikts google galvenajā lapā pie meklētāja;

• 2017. gadā Vjetnamas valdība Xuan Quynh apbalvoja ar Ho Chi Minh balvu, kas ir augstākais valsts apbalvojums par viņas ieguldījumu kultūrā un mākslā 20. gs.

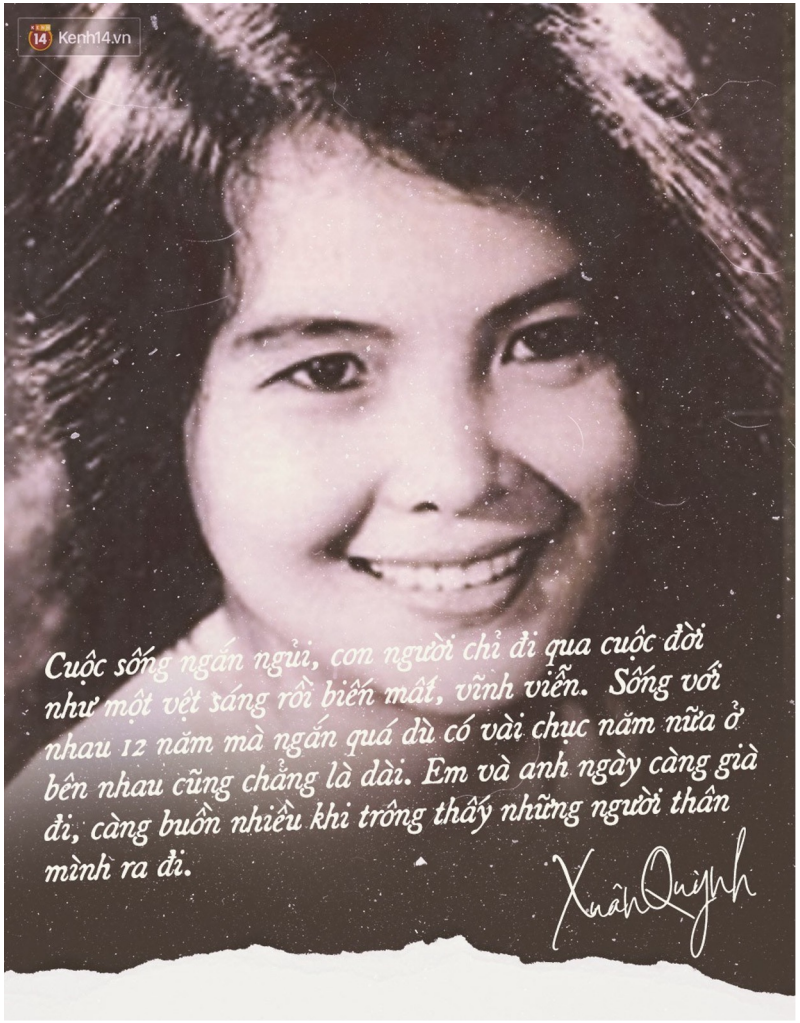
Kenh14.vn
Cuộc sống ngắn ngủi, con người chỉ đi qua cuộc đời như một vệt sáng rồi biến mất, vĩnh viễn. Sống với nhau 12 năm mà ngắn quá dù có vài chục năm nữa ở bên nhau cũng chẳng là dài. Em và anh ngày càng già đi, càng buồn nhiều khi trông thấy những người thân mình ra đi.
Xuân Quỳnh

A Boat and The Ocean

I'm going to tell you a story
The story of a Boat and the Ocean:

'From the unknown days
A boat answered to the call of the Ocean
Wings of seagulls and blue waves
Took this Boat to many places.

The heart of the Boat was filled with desires
The love of the Ocean was immensely vast
The Boat traveled a long time without feeling tired
The Ocean was still far… far ahead.

During one indulgent moonlit night
The Ocean was just like a young girl
Silently sent its mind and heart
In its waves that lapped against all sides of the Boat.

Sometimes without any reason
Waves lapped very hard against the Boat
(Because, even with eternal love
Will it ever stay still?)

Only the Boat understood
How large the Ocean was
Only the Ocean knew
Where the Boat was going or coming.
When the Ocean and the Boat didn't meet
Ocean turned 'white head' because of mourning
When the Boat and the Ocean didn't meet
The heart of the Boat broke into pieces because of pain
Had the Ocean take leave of the Boat
Then only its strong waves and winds remained'

If I have to stay away from you
There will be only storm in me.
(Tulk. Nhien Nguyen MD)

The Ocean waves

Violent and peaceful
noisy and quiet
wave doesn't understand itself
so it travels to the ocean
oh, waves of the ancient time
and waves of future time are alike
passions of love
excite in young chests
facing many thousands of ocean waves
I think of you and me
when I think of the ocean
I ponder where the wave begins
the wave begins with wind
but where does the wind begin?
I even don't know
when we fell in love
waves at the ocean bottom
or waves on the ocean surface
all long for their shores
day and night, they can't sleep
my heart longs for you
it stays awake even in my dreams
when I travel North
or when I travel South
I think of you anywhere I go
with only one direction to you
out there in the ocean
there are many thousands of waves
does any of them not long for its shore
in spite of multiple obstacles?
(Tulk. Nhien Nguyen MD)

Izmantotā literatūra

1. **Hoover Paul, Nguyen Do (ed.).** Black Dog, Black Night: Contemporary Vietnamese Poetry. 59.- 66.lpp. Milkweed editions. Minesota. 2008. [skatīts 06.05.2020.]
2. Minh Nga. https://e.vnexpress.net/news/news/xuan-quynh-first-vietnamese-woman-on-google-doodle-3992620.html , 2019.[skatīts 06.05.2020.]
3. https://www.encyclopedia.com/arts/educational-magazines/quynh-xuan-1942-1988 , 2020. [skatīts 06.05.2020.]
4. Ninh Gia. https://dientungaynay.vn/su-kien/xuan-quynh-nha-tho-cua-nhung-dieu-dung-di-doi-thuong-nhat , 2018. [skatīts 06.05.2020.]

5. Poem by Nhien Nguyen Md. https://www.poemhunter.com/poem/a-boat-and-the-ocean-translation-poem-of-xu-n-quy-nh-thuy-n-va-bi-n/ , 2017. [skatīts 07.05.2020.]
6. Poem by Nhien Nguyen Md. https://www.poemhunter.com/poem/waves-translation-poem-of-xu-n-quy-nh-so-ng/ , 2017. [skatīts 07.05.2020.]

Izmantotā literatūra- attēli

1. https://e.vnexpress.net/news/news/xuan-quynh-first-vietnamese-woman-on-google-doodle-3992620.html [skatīts 06.05.2020.]
2. Ninh Gia. https://dientungaynay.vn/su-kien/xuan-quynh-nha-tho-cua-nhung-dieu-dung-di-doi-thuong-nhat , 2018. [skatīts 06.05.2020.]
3.The boat and the sea. https://binhnguyensworld.wordpress.com/2007/06/01/the-boat-and-the-sea/ [skatīts 07.05.2020.]

Paldies!